

Protesterar mot avrättning

NYHETER. I morgon är det internationella lärardagen. Alla har dock inte möjlighet att fira, läraren **Farzad Kamangar** väntar på sin dödsdom i Iran. **Biti Khani** protesterar i dag på Torggatan och vill ha din underskrift.

SIDAN 20

Åländska rederier får 800.000 euro av staten

Tvingades bygga om nio fartyg i onödan

NYHETER. Fem åländska fraktrederier, som inledde process mot staten för tre år sedan efter att Sjöfartsverket i onödan hade tvingat dem att bygga om sina fartyg för dyra pengar, fick rätt i Helsingfors tingsrätt i går.

Domen innebär att staten måste betala tillbaka de 800.000 euro som ombyggnaderna

kostade. Dessutom ska staten betala ytterligare drygt 100.000 euro i rättegångskostnader.

–Ett fullständigt logiskt domslut. I min tankevärld kunde det inte ha gått på något annat sätt, säger Rederierna Finlands vd **Olof Wi-dén** som förde många fruktlösa diskussioner

med Sjöfartsverket innan ärendet blev en juridisk process 2005.

Drygt hälften av summan går till Rettig Group, tidigare Bror Husell Chartering och Rederi ab Engship, och resten till Minicarriers ab, Oy Trailer-Link ab och Oy Lang Ship ab.

SIDAN 4

Foto: ERKKI SANTAMALA

Den jordnära prästen

PORTRÄTTET. Jon Lindeman funderade länge på att bli bonde, men utbildade sig istället till präst. Färdigutbildad fick han tjänst i Vårdö kapellförsamling och där har han nu varit i sex år. Samtidigt som han återvände till Åland började jordbrukardrömmarna åter att ta fart. Efter några år av experimenterande med grödor som kål, sallad och purjolök har han nu hittat rätt med sina äppelträd och dill.

SIDORNA 10-11

Rutiner ses över efter allvarlig hamnolycka

NYHETER. En hamnövervakare kom undan med blotta förskräckelsen i måndags då han drogs ner i vattnet efter att ha fastnat i en kastlina. Nu ska rutinerna ses över, berättar hamnarbetsledare **Tony Sindén**.

Tony Sindén

–Vi trodde att arbetet var 100 procent säkert, men det var bara 99 procent. Nu måste vi göra det ännu säkrare. Vi ska göra en liten förändring i kastlinefunktionen.

SIDAN 4

Inte alla storaffärer slarvar med avfallet

NYHETER. I går berättade Nya Åland att Kantarellen, en av Ålands största livsmedelsaffärer, hittills inte har sorterat sitt avfall som man förutsätts göra enligt renhållningslagen. Men det finns andra stora mataffärer som har ordning på sitt avfall, bland andra Sparhallen och Citylivs.

SIDAN 5

Ja till avsked av kyrkoherde

NYHETER. Jomalas kyrkoherde **Joe Brandt** beviljades avsked från sin tjänst vid domkapitlets möte i går. Kyrkoherden i Mariehamns församling **Jan-Erik Karlström** har förordnats att vid sidan av egen tjänst och med hjälp av tillgänglig arbetskraft sköta kyrkoherdetjänsten i Jomala församling under Joe Brandts tjänstledighet.

SIDAN 20

Lev med bröst!

NYHETER. Ritva Rajalin hör till silikonkvinnorna. Hon har ett eget bröst, och ett som hon kan ta ut och som är av silikon.

Inger fick ett nytt bröst, gjort av vävnaden från hennes mage, för fyra veckor sedan.

Tora Hansson är kirurgen som opererar bort en bit av bröstet eller hela då en kvinna drabbas av bröstcancer.

Tre saker har de gemensamt: de handskar med, sin egen eller andras, cancer dagligen.

De betonar vikten av att kvinnan själv skall klämma regelbundet på sina bröst för att upptäcka knölar och de bevisar att bröstcancer inte behöver vara ett dödsbesked.

SIDORNA 2-3

5

nyheter

Ålands radios politiske reporter **Björn Häggblom** har handplockats av landshövdingen och blir förvaltningsassistent.

8

kulturen

Nu får Finlands biografiska lexikon på svenska. **Henrik Knif** är huvudredaktör.

12

trädgård

I dagens Tittes trädgård tipsas om tumregler vid odling av lökväxter.

19

sport

Pia Saku och hennes Jomala IK debuterar i dag i volleybollens division I.

Hittade ett fel.

Ritva Rajalin upptäckte knölen i bröstet tack vare att hon regelbundet på egen hand undersökte sina bröst.

Foto: ANDREAS DIENERT

Ritva är en av silikonkvinnorna

Ritva Rajalin tar ut sitt silikonbröst och sätter det på bordet mellan oss. Det dallrar lite och flyter ut helt naturligt där det ligger.

Ritva Rajalin insjuknade i cancer år 2000. Efter operationen då hela bröstet togs bort intervjuade Nya Åland henne. Då sa hon "Jag går ut och berättar om det här för att visa att man kan överleva bröstcancer. En knöl i bröstet behöver inte betyda mer än en bröstoperation, ja ibland kanske inte ens det."

Intervjun då är fylld av positivt tänkande. Och nu, efter åtta år, är det fortfarande det positiva tänkandet och humorn som Ritva ser som sina starkaste tillgångar.

Inga hängpattar

Ritva valde att ta bort hela sitt bröst. "Nu hör jag till silikonkvinnorna" som hon säger.

–De gör inga hängpattar, därför har jag inte gjort någon rekonstruktion. Det skulle se lite underligt ut.

Hon har en protes av silikon som hon sätter i behån varje morgon.

–Det händer att jag glömer den, då måste jag känna efter om den finns på plats.

Då hon kommer hem från jobbet tar hon bort protesen. På sommarstugan går hon också alltid utan.

Är bröst viktiga för en kvinna?

–För mig har livet alltid varit viktigare än utseende och eventuell kvinnlighet.

Ritva hittade tumören själv eftersom hon kollade sina bröst regelbundet.

–Den kändes genast och först drabbades jag av panik. Jag tänkte på begravningen och dikterna och sångerna, men sen blir man så himla duktig.

Två veckor efter beskedet låg Ritva på operationsbordet. –Det är så underbart här på Åland. Jag fattar inte hur man skulle klara av en lång väntetid.

Efter operationen var Ritva närmast euforisk och ville snabbt tillbaka på jobb. Det är något hon ångrar i dag.

–Man blir lätt för duktig. Det skall man akta sig för. Jag borde ha tagit det lugnt och gett mig mer tid.

Använd rätt ord

Genom canceren har Ritva kommit i kontakt med både bra och mindre bra sjukvårdspersonal.

–Vi hade en underbar läkare här, **Esa Männistö**, men han måste flytta hem till familjen i Åbo. Vi saknar honom. Han underskattade aldrig oss patienter och hade tid. Han informerade som om man var en klok människa.

Ritva har alltid fått ett stort stöd av sin man och sin dotter.

–Anhöriga skall våga fråga och våga använda ordet cancer. De som har gått förbi mig på stan utan att hälsa har jag förstått att har svårt själv.

Minskad stress

Två gånger i året går Ritva på kontroll till sjukhuset.

–Varje gång darrar jag och är rädd att canceren skall ha kommit tillbaka. Men mellan

de två gångerna tänker jag inte på eventuellt återfall.

Efter sjukdomstiden har hon minskat på allt onödigt, framför allt all stress.

–Jag behöver inte uppleva allt på samma dag.

I samband med den förra intervjun i Nyan fick Ritva många positiva kommentarer.

–På bilden satt jag med ett glas vin och många kommenterade att man kan fortsätta leva som vanligt och njuta också efter att man haft cancer.

Laddad sjukdom

Ritva har tänkt "varför skulle inte jag få cancer" istället för "varför skall just jag få cancer".

–Jag är en positiv människa och måste vara det. Jag kan inte gråta och gräva ner mig.

Vi kommer att prata om hur laddad just bröstcancer är, eftersom det är en sjukdom där både bröst, som annars är starkt sexuellt laddade, och döden som ofta är svårhanterbar, är inkluderade.

–Då jag får oväntade gäster hemma medan jag går utan protes är jag mest rädd att de skall bli generade. Då brukar jag göra eller säga något skojigt så försvinner laddningen.

Har du inga svarta stunder?

–Absolut har jag det, men de har egentligen inte att göra med cancer. Jag ångrar att jag inte tog mer tid för att kroppen skulle få återhämta sig efter operationen, men mitt råd för att komma ur de svarta stunderna är att prata, prata, prata. Det man håller hemligt sörjer man mer.

Tuttar ti

Bröstcancer är den vanligaste formen av cancer bland kvinnor. Därför finns det ingen anledning till att du som kvinna inte regelbundet skall undersöka dina bröst för att hitta eventuella knölar.

Kärt barn har många namn

bröst
lökar
tissar
tuttar
pattar
brön
barm
behag
tits
spenar
modersbröst
svalor som häckar
boobisar
meloner
dunkar
liljekullar
taxöron
boppar
rattar

Operationerna är medel

Tora Hansson, kirurg på ÅHS, berättar om vilka alternativ en kvinna som fått diagnosen bröstcancer står för.

Kirurgen Tora Hansson betonar vikten av att kvinnan själv regelbundet undersöker sina bröst.

–Det är jätteviktigt att känna sina egna bröst. Man hittar lätt stora knölar.

Tre saker skall man vara uppmärksam på om man vill upptäcka bröstcancer på egen hand och i ett tidigt skede. För det första skall man reagera på om bröstvärtan plötsligt drar sig inåt utan att den tidigare gjort det, för det andra skall man reagera om bröstet helt ändrar form och

för det tredje skall man vara uppmärksam på knölar.

Två alternativ

Tora Hansson ser till den kirurgiska behandlingen av bröstcancer. Det är också hon som är med och diskuterar de alternativ kvinnan har efter beskedet.

Endera kan man ha kvar bröstet och bara ta bort tumören. Det alternativet är möjligt bara om tumören är mindre än tre centimeter och det inte finns fler tumören än en.

–Sparas bröstet måste kvinnan strålbehandlas efter operationen, säger Tora Hansson.

Det andra alternativet är att hela bröstet opereras bort.

–Vi har alltid en diskussion

med patienten och hon kan välja att ta bort hela bröstet även om hon bara har en liten tumör.

Både alternativen inbegriper att också körtlarna i armhålorna tas bort, eftersom det är dit cancer ofta sprider sig först.

Att ta bort hela bröstet eller att utföra en tårbitsoperation är medelstora operationer. Efter operationen skickas vävnaden till patologen.

–Patologen ser hur tumören ser ut, vilken sort det handlar om och graden av aggressivitet.

Protes/rekonstruktion

Vill kvinnan, efter att hela hennes bröst tagits bort, ha ett nytt bröst remitteras hon till Åbo eller Helsingfors.

11 tusen

Det finns heller ingen anledning att bli rädd om en knöl hittas. Läs om **Inger** och **Ritva** och om hur bra det gick.

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax

mejerier
bomber
strutar
puffror
ostar
snuttisar
kuddar
babylons
duvor
hylla
trattkantareller
bullar
kulor
lungor
kolosser
gazongas
stekta ägg
jaktväskor
torpeder

Krönika / Kiki Alberius-Forsman

Klämkäckt

Den som söker hon finner. Men ibland vill den som söker inte finna något. Hon som söker hoppas på att finna – ingenting. Absolut ingenting.

Naturligtvis är det ett psykologiskt dilemma att uppmana kvinnor att söka igenom bröstet för att finna cancer tidigt. Vem vill leta efter något man inte vill hitta?

Många är vi kvinnor som har åtskilliga påbörjade broschyrer i nattdukslådan, från våren 2002, ett tummat exemplar från hösten 1988, ikryssade ett par tre månader. Sedan tomt. Tyst. Bröstet har glömts bort.

Uppmaningen att "lär känna dina friska bröst" verkar inte bita. Knappast heller de sexiga annonserna "Ta på dig själv" med en rockstjärna med ena handen innanför blusen.

Att arrangera en egen dag i månaden verkar vara den bästa idén.

Du börjar med det datum när du fyller år. Alla har ju en födelsedag, den 4:e eller 27:e. Och så gör du den dagen till din egen må-gott-dag.

Denna dag kan sedan flyttas vid behov efter

månens faser, tidvattnets gång och den egna menscykeln.

Låt det bli en dag när du månar om dig, och, just det, dina bröst. Det behöver inte betyda så mycket mer än att man tar ett bad på kvällen och tvålar in de där bullarna, vetelängderna eller taxöronen som sitter där på framsidan och klämmer och klämmer på till tonerna av Mozart eller "De sista ljuva åren". Allt går an.

Den egna dagen i månaden kan du till och med hålla i hemlighet. Det blir mysigast så. Då går du runt med ett hemlighetsfullt leende och vet att i de här avlånga sakerna som råkar vara mina bröst finns det minsann ingenting som ingen vill hitta. Inte just nu i alla fall.

Egentligen är det enkelt: Bara att ta på sig. Ordentligt. Ofta.

Magen gjordes om till ett bröst

–Här är magen, säger Inger och pekar på sitt högra bröst.

För fyra veckor sedan fick Inger ett nytt bröst. Det är fem år sedan cancerbeskedet och fem år sedan bröstet togs bort. Vävnad från magen gjordes om till ett nytt bröst.

Kvinnlighet. Bröst har med kvinnlighet och självförtroende att göra, säger Inger som fick ett nytt bröst för fyra veckor sedan. Foto: ISTOCK

Ingers cancer upptäcktes i samband med en mammografiundersökning hon rutinmässigt kallats till av ÅHS.

–De där undersökningarna är bra, hoppa inte över dem då kallelsen kommer. Min tumör var så liten att den inte kunde kännas med fingrarna.

Det är fem år sedan Inger fick cancerbeskedet. För henne var det aldrig dramatiskt.

–Jag har alltid haft inställningen att bröstet skall opereras bort för att jag inte skall bli allvarligt sjuk. Jag har aldrig känt mig sjuk.

Cancerbeskedet blev också för Inger ett bevis på att hon verkligen var en positiv människa.

–Jag har alltid sett mig som en positiv person och nu märkte jag att jag också var det i en svår situation. Jag har aldrig deppat ihop. Men det där har jag förstått att är väldigt individuellt, och det är klart att sjukdom och död kommer närmare efter ett cancerbesked.

Odramatiskt

Eftersom Inger hade fler tumörer i bröstet opererades hela bröstet bort.

–Det var en enkel och

odramatisk operation. Det enda som var lite knepigt var att få armen att fungera igen efter att lymfarna i armhålan togs bort.

Då Inger tillsammans med kirurgen diskuterade operationen sa han "vi måste ta bort hela bröstet, men sen kan du få ett nytt, fint".

–Det gjorde att jag egentligen aldrig reflekterat över att inte få ett nytt bröst.

Tatuerad bröstvårta

Inger levde i fem år med protes, men nu är hennes nya bröst klart. Hon är fortfarande sjukskriven.

–Att få ett nytt bröst är en stor operation och den var betydligt jobbigare än att ta bort ett.

Vävnad togs från magen, där har hon nu ett långt snitt på ungefär 40 centimeter. Samtidigt flyttades naveln.

–Bröstet gjordes av magen, så på köpet försvann den fula valken jag hade på magen.

Hennes vänstra bröst minskades för att det nya bröstet inte skulle behöva bli så stort och det högra bröstet är helt

nytt. Ärren kommer att blekna och en bröstvårta skall tueras in.

–Det har gjort ont men bröst är på något sätt viktiga. Det handlar om kropp och kvinnlighet och att känna sig fräsch.

Då hon vaknade efter operationen blev hon glad, trots att det gjorde ont, över att märka att att hon hade två bröst.

–Jag försökte negligera alla negativa känslor innan operationen, men efteråt märkte jag att jag känt mig stympad.

Operationen gjordes i Kuopio eftersom köerna till Åbo är så långa. Eftersom Inger har haft cancer var rekonstruktionen gratis.

Gå på mammografi!

Nu, så här efteråt, rekommenderar hon alla i samma situation som hon att fundera vad de själva vill.

–Många vill inte ha ett nytt bröst, det är ju ändå en stor operation. Protes fungerar också bra.

Inger kan inte nog betona vikten av att gå på mammografi.

–Det är så himla viktigt. Slarva inte bort möjligheten då kallelsen kommer.

Cancern har gett henne en möjlighet att reflektera över sig själv.

–Man vet aldrig hur man reagerar innan man drabbas, det här har ökat min självkänedom. Erfarenhet är inte av ondo.

Fotnot: Inger heter egentligen något annat.

stora

–Ungefär 80 procent väljer protes, det vill säga ett lösbröst som man har i behån. Det är framför allt äldre damer som väljer protes, medan yngre gärna vill ha ett nytt bröst.

En rekonstruktion av ett bröst är en stor operation, säger Tora Hansson, och ofta får kvinnan vänta ett till två år efter att bröstet tagits bort innan rekonstruktionen kan göras.

–Bland annat måste man vänta för att se om kvinnan får återfall.

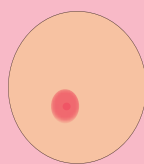
En särskilt stor operation är det om man för att rekonstruera bröstet tar vävnad från kvinnans kropp. Det har Inger varit med om som du kan läsa om här intill.

Kirurg Tora Hansson.

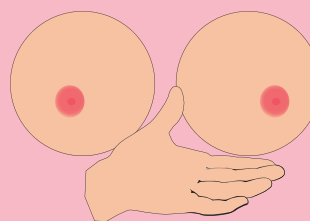
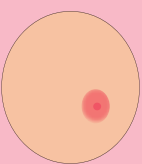
Foto: ERKKI SANTAMALA

Klipp ut och ha på badrumsväggen

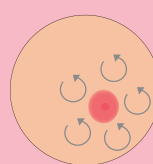
1. Titta:

- har huden sin normala färg?
- har bröstet sin vanliga form?
- är huden jämn?
- ser bröstvårtorna ut som de brukar?

2. Känn:

Ha raka fingrar och tryck lätt. Använd höger hand när du undersöker vänster bröst och tvärtom. Känn efter knöligheter och förändringar. Kontakta sjukvården om du känner eller ser någon förändring i bröstet.

3. Känn:

För med små cirklande rörelser fingrarna från bröstvårtan, runt bröstet och upp i armhålan.

Staten tvingas betala nästan en miljon euro åt rederierna

Får tillbaka varenda cent som ombyggnaderna kostade

–En väldigt klar dom som är helt till vår fördel.

Det säger Olof Widén, vd för Rederierna Finland, om Helsingfors tingsrätts gärdagsdom som tvingar staten att ersätta fem åländska fraktrederier för onödiga fartygsombyggnader.

I går kom alltså domen som går tillbaka till det som hände för fem år sedan.

I slutet av 1990-talet väcktes myndigheternas – bland annat statsrevisorernas och vissa riksdagsledamöters – misstankar om att de certifikat som klassificeringssällskapen utfärdade inte alltid motsvarade verkligheten. En ny lag om farledsavgifter trädde i kraft 2002 där det framgick att de gällande isklassintygen skulle upphöra att gälla till slutet av 2003.

Därför beslöt Sjöfartsverket, som lyder under staten, att samtliga isklassintyg måste förnyas inom 2003 och att alla fartyg som inte uppfyllde kraven skulle flyttas ner en isklass.

Svåra följder

Följderna skulle ha blivit svåra för de rederier som hade ingått tidsbundna kontrakt, eftersom en nedklassning hade inneburit minskad lastkapacitet för fartygen och att fartygen inte skulle ha kunnat trafikera finska vinterhamnar. De skulle ha nekats assistans av isbrytare om sådan hade behövts.

I det skedet förde Olof Widén, som företrädde de fem åländska rederierna Bror Husell Chartering ab, Rederi ab Engship (båda senare sålda till Rettig Group oy ab), Minicarriers ab, Oy Trailer-Link ab och Oy Lang Ship ab många och hårda förhandlingar med Sjöfartsverket. Det hade då blivit klart att problemen kom helt överraskande och att rederierna hade litat på att de

isklassintyg som Sjöfartsverket tidigare gett var giltiga.

Kostnad: 800.000 euro

Enligt Widén stod det klart att rederierna hade endast tre alternativ – skrovförstärkningar, sänkning av lastmärket eller förlust av isklass – och att det inte fanns någon möjlighet till dispens.

Därför byggde rederierna om de nio fartygen under senhösten 2003 för en sammanlagd kostnad på strax under 800.000 euro.

Men strax före jul 2003 kom det bud från kommunikationsministeriet att Sjöfartsverket skulle meddela berörda rederier att de inte skulle bygga om fartygen för att få tillbaka den tidigare isklassen. Bakgrunden var att ett översättningsfel hade kommit i dagen – den finska texten i Sjöfartsstyrelsens bestämmelser angående isklass från 1985 stämde inte överens med den engelska och svenska versionen. Därför blev det nu möjligt att få dispens.

I god tro

Men de fem åländska rederiernas fartyg var redan ombyggda, eller så hade kontrakt tecknats om ombyggnad. Det gick inte att backa.

Tingsrätten konstaterar att rederierna har varit i god tro och att de har rätt att få ersättning av staten för de kostnader de åsamkades på grund av sjöfartsmyndigheternas agerande. Sjöfartsverket hade utfärdat felaktiga isavgiftsklassintyg och visade ingen förståelse för den akuta situation som rederierna utan egen förskyllan försatts i.

Inte heller hittade tingsrätten någon orsak att jämka skadeståndet utan rederierna får tillbaka varje cent av vad ombyggnaderna kostat.

Dyr rättegång

Rettig Group får därför cirka 475.000 euro tillbaka

Nöjd. Olof Widén, vd för Rederierna Finland, är mycket nöjd med domen. Finska staten tvingas nu betala tillbaka 800.000 euro plus rättegångsavgifter till dem åländska rederier. Foto: ERKKI SANTAMALA

för Husell Charterings och Engships utlagor, Minicarriers och Trailer-Link (Godby Shipping) får 280.000 euro och Lang Ship får 30.000 euro tillbaka av staten.

Dessutom ska staten betala rederierna sammanlagt 112.000 euro i rättegångskostnader.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Olof Widén:

Hoppas att staten inte besvärar sig

–Hoppas att staten inte besvärar sig.

Det säger Olof Widén, vd för Rederierna Finland. I går var han tillbaka på kontoret vid Hamngatan i Mariehamn efter ett par dagar i Helsingfors.

När han förde de fem åländska smårederiernas talan 2003 var kontakterna med Helsingfors mycket täta.

–Mellan juni och september det året diskuterade jag dagligen med sjöfartsmyndigheterna. Också senare under hösten var det en massa samtal med trafikministeriet, tullstyrelsen, tulldistrikten, Sjöfartsverket, klassificeringssällskapen och

varven för att försöka hitta en lösning. Det lyckades inte.

Uppfyllde kraven

Det som varken Olof Widén eller rederierna kunde förstå var varför Sjöfartsverket plötsligt underkände sina egna certifikat som använts i många år.

–Sjöfartsverket har delegerat skrovbesiktningen till klassificeringssällskapen, men verket har ju fortfarande ett husbondeansvar och godkände ritningarna på förhand när fartygen byggdes. Vi uppfyllde deras krav till punkt och pricka.

Att plötsligt ändra förutsättningarna så att följden blev i en del fall 100 tons minskad

lastkapacitet per fartyg godtogs inte utan ärendet överlämnades till jurister 2005.

–Och förlust av en isklass hade betytt femdubbel farledsavgift, säger Olof Widén.

I går var han förstads glad över domen.

–En fullkomligt klar och logisk dom. I min tankevärld kunde det inte ha gått på något annat sätt. Det kan ju inte vara rätt att en myndighet som först utfärdar ett certifikat sedan underkänner det och till sist ska ha den som drabbas att betala.

ANNIKA ORRE

Hamnarbetsledaren berättar om Rosellaolyckan

”Jag vill inte tänka på vad som kunde ha hänt”

En hamnövervakare fastnade i måndags i en kastlina som fäster i en av Rosellas trossar. Han hade ingen chans att stå emot utan drogs ner i vattnet bredvid färjan.

Sedan Tony Sindén började som hamnarbetsledare 1986 har det aldrig skett någon allvarlig olycka i Västerhamn. Men nu var det nära ögat.

–En av mina killar fastnade i kastlinan, han fick den runt foten och drogs med ner i vattnet.

Väl i vattnet kom hamnövervakaren loss från kastlinan.

–Han befann sig nära propellern men simmade allt vad han orkade och lyckades ta sig till en stege och upp ur vattnet, berättar Sindén.

Besättningen ombord på Rosella såg när mannen föll i och de slog omedelbart av motorerna.

Vad kunde ha hänt annars?

–Det vill jag inte ens tänka på. När hamnövervakaren tagit sig upp ur vattnet körde en kol-

lega honom direkt till akuten, och han ligger fortfarande kvar på sjukhuset.

–Vadmuskeln var helt söndertrasad och han blir borta från jobbet fyra till fem månader.

Nu ska hamnverket se över sina arbetsrutiner.

–Vi trodde att arbetet var 100 procent säkert, men det var bara 99 procent. Nu måste vi göra det ännu säkrare. Vi ska göra en liten förändring i kastlinefunktionen.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

Hamnolycka. En hamnövervakare kom undan med blotta förskräckelsen i måndags då han drogs ner i vattnet efter att ha fastnat i en kastlina. Nu ska rutinerna ses över.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Journalisterna närmare strejk

■Finlands journalistförbund lämnar senast på tisdag in strejkvarsel om ingenting avgörande händer före det. Det beslöt förbundets fullmäktige i går.

–Arbetsgiversidan, som har avbrutit förhandlingarna, meddelade i går att man vill diskutera, säger **Harriet Tuominen**, som representerar Åland i förbundet.

Leder inte de diskussionerna till att parterna kommer närmare varandra lämnas alltså strejkvarsel, efter det tar det två veckor innan strejken bryter ut. (tt-s)

Möte om Föglötunneln

■Tunnelprojektet till Föglö ur Lemlands, Lumparlands och Föglös synpunkt kommer att diskuteras på tisdag den 7 oktober.

Aktuella frågor är kommunalt samarbete vad gäller teknik och omsorg, fiskeodlingar, elevtransporter och så vidare.

Finansminister **Mats Perämaa**, trafikansvariga **Runar Karlsson** och liberala lagtingsledamöter närvarar. Arrangör är de liberala lokalavdelningarna i de tre ovan nämnda kommunerna.

Mötet börjar klockan 19 i Skeppargården Pellas i Lemland. (ak)

Jämn utmaning på bilfria dagen

■När bilfria dagen arrangerades förra måndagen tävlade flera instanser mot varandra. Bäst var Stadshusets personal på att lämna bilen hemma. Cirka 35 procent av personalen cyklade, gick eller tog bussen till jobbet.

På en andra plats kom både Alandiabolagen och Ämbetshuset där cirka 34 procent av personalen klarade sig utan bil den dagen. Sistnämnda har vunnit flera år i rad, men blev i år alltså besegrade. Övriga som deltog i utmaningen var Ålandsbanken (13 procent), landskapsregeringen (nio procent) samt posten (fyra procent). (mt)

Vem ska tilldelas årets citronpris?

■Ålands natur och miljö delar varje år ut utmärkelserna för årets miljö- och citronpris. Med andra ord är pristagarna både såna som hyllas för sitt arbete och som får en näsbränna.

Utdelarna vill nu ha förslag på personer eller organisationer som gjort något bra för miljön. Samtidigt vill man ha tips på företeelser som förtjänar årets citronpris, privatpersoner godtas inte som förslag. Senast 31 oktober vill Ålands natur och miljö ha ditt förslag. (mt)

Nyan rättar

■Något förhastat citerade Nyan Ålands radio i fredagens tidning och berättade att **Marina Vartiainen** och **Christer Sund** förordats garantier och lån för att ta över Minimarket.

–Bolaget är under bildning, men ingenting är klart eller påskrivet gällande Minimarket, säger Sund.

Ny satsning på kommunikation och information

Politisk reporter anställs av landskapet

Journalisten Björn Häggblom ska under det kommande året jobba med att förbättra landskapsregeringens information och kontakter.

Fokus ligger både på den åländska allmänheten och på nationellt plan.

–Lagtinget har flera gånger efterlyst en tjänst som den här. Vi väljer nu att göra det i projektform. Björn kommer både att jobba med intern och extern kommunikation och information, säger förvaltningschef **Arne Selander**, som kallat till ett pressmöte om den nya projekttjänsten som förvaltningsassistent.

Ej omorganisation

Konkret kommer Björn Häggblom bland annat att jobba med kvalitetshöjning av landskapets information ut i samhället. Några omorganiseringar kommer dock inte att göras, själva informationsansvaret ska fortsättningsvis ligga på de cirka hundra tjänstemän som bereder, och i vissa fall fattar beslut i, ärenden inom sina respektive områden.

–Vi tjänstemän har en förmåga att uttrycka oss rätt byråkratiskt och invecklat, nu kan vi få hjälp med det, säger Arne Selander.

Meningen är även att förvaltningsassistenten ska jobba med olika externa frågor, främst på nationell nivå, och till exempel fungera som en extra kommunikationslänk med olika myndigheter i Helsingfors.

–Bland annat inom spel- och lotteriområdet kommer det att krävas mycket under kommande året, säger Arne Selander, som dock betonar att det inte handlar om någon politisk tjänst, även om Björn

Får ny assistans. Förvaltningschef Arne Selander får, precis som övriga tjänstemän och politiker inom landskapet, hjälp att kommunicera och informera under det kommande året.

Häggblom i vissa fall jobbar i nära samarbete med både ministrar och lantråd.

Handplockades

Björn Häggblom, som är pol. mag från Åbo akademi med inriktning på politisk kommunikation, flyttade till Åland för att jobba som korrespondent för Yles svenska nyheter. De senaste åren har han varit politisk reporter vid Ålands radio.

Den nya tjänsten annonserades inte ut, utan Häggblom handplockades för uppdraget av Arne Selander, som dock säger att han nog även kontaktat någon kandidat. Förfarandet följer åländsk lagstiftning, det har kollats upp av landskapets avtalsexperter.

Björn Häggblom berättar att han blev väldigt överraskad när han kontaktades angående tjänsten.

–Det känns som en spännande utmaning. Jag har ju jobbat drygt tio år i journalist-

Byter frågor mot svar. Björn Häggblom har under flera år jobbat som politisk reporter vid Ålands radio. Nu har han handplockats av landskapsregeringen för att jobba med kommunikation och information.

branschen, så när jag fick den här chansen att prova på något nytt så tog jag den, säger han.

Sade upp sig

Häggblom beviljades inte tjänstledigt för sin projektanställning, så han har sagt upp sig från Ålands radio. Den nya projekttjänsten börjar första november, så under sina sista arbetsdagar som radioreporter jobbar Björn Häggblom inte med politiska nyheter. Han kommer även att sluta sitt uppdrag som ordförande för fackföreningen Ålands journalister.

Hur känns det att så att säga ”byta sida, från att vara den som frågar och ifrågasätter till att bli den som svarar och försvarar?

–En fördel är ju att jag vet hur det fungerar och känner till medias önskemål. Jag vill ju hjälpa till så att samarbetet mellan media och landskapsregeringen kan fungera ännu bättre.

Vad tror du framtiden? Kan du komma tillbaka till journalistyrket igen efter en tjänst i Självstyrelsegården?

–Jag vill ju betona att det här är en helt opolitiskt tjänst. Gällande framtiden är jag en sådan som inte vill stänga några dörrar, men nu känns det här rätt, säger Björn Häggblom.

Vad skulle du själv ha ställt för fråga om du var på dagens pressinfo?

–Då skulle jag ha frågat varför den här tjänsten behövs. Och svaret är väl att det finns

behov av att jobba med information. Det är ju en sak att beslut fattas, men sedan är det ju också viktigt att folk får veta om det på ett klart och tydligt sätt.

Lön 4.200 euro

Förvaltningsassistenttjänsten är en projektanställning som i första hand är tänkt för ett år. En eventuellt fortsättning kan vara möjligt. Lönen är 4.200 euro per månad.

Den relativt höga lönen beror enligt Arne Selander på flera olika saker. Bland annat är semestervillkoren sämre på grund av att tjänsten är tillfällig, vilket kompenseras med högre lön.

ANNA BJÖRKROOS
anna.bjorkroos@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: JONAS EDSVIK

Sparhallen och Citylivs har ordning på avfallet

Sparhallen sorterar sitt avfall sedan sex år tillbaka och Citylivs har sedan länge täta kärl för flytande matrester, som mjölk, och för färdigmat.

I går berättade Nya Åland att Kantarellen, en av Ålands största livsmedelsaffärer, hittills inte har sorterat sitt avfall som man förutsätts göra enligt renhållningslagen. Men det finns andra stora mataffärer som har ordning på sitt avfall.

Närmaste grannen

En är Kantarellens närmaste granne Sparhallen som har ett fungerande system sedan sex år tillbaka när det skapades inom ramen för ett EU-projekt.

–Vi sorterar väldigt noga och hela personalen är införstådd med systemet. Också sommarvikarierna får lära sig hur det ska göras, berättar lagerchef **Tosse Blomster**.

Det som sorteras är bioavfall, mjukplast, hårdplast+styrox, träavfall (pallar), kartong, metall, glas, batterier och så restavfall.

–Vår restavfallstunna är på bara 600 liter och den töms en gång i veckan. Det är väldigt

lite för en så här stor butik och någon komprimator har vi inte behov av. Dessutom har vi alla avfallskärl inomhus.

När det gäller flytande rester behövs inget särskilt kärl, säger han. enligt honom har Sparhallen inte mycket sådant avfall och det lilla som uppstår hålls i avloppet.

–Det handlar om hur man köper in.

Citylivs

Citylivs får högsta betyg av Ålands renhållning när det gäller avfallshantering.

Butikschef **Magnus Karlsson** berättar:

–Vi har en container med komprimator för papp, en med komprimator för allt brännbart, tre täta kärl för tetrar med gammal mjölk, andra mjölkprodukter och förpackad mat, två kompostkärl samt kärl för plåt och glas. Sommardag töms de täta kärlen två gånger i veckan av renhållningen som också tvättar och byter kärlen.

Kärlen är låsta för att inte allmänheten ska ha tillgång till dem.

Hela Magazinhuset har skrivit på avtal med renhållningen. –Billigt är det förstås inte,

Ordning. Magnus Karlsson, butikschef på Citylivs i centrala Mariehamn, visar de täta specialkärl där personalen lägger flytande matrester - i det här fallet en tetra blåbärs-soppa. Foto: ERKKI SANTAMALA

men vi vinner på det i och med att det är rent och snyggt här.

Samma inom Mathis

Enligt vad Nya Åland erfar så används samma system som på Kantarellen av alla butiker inom Mathiskoncernen när det handlar om flytande och förpackat livsmedel. Firma Erik Mattsson uppges vara på gång med en ändamålsenlig avfallshantering.

ANNIKA ORRE

Mise frågar företagen

Mise ska inom kort skicka ut ett brev till alla företag med frågor kring avfallshantering.

Egentligen är det den nya organisationen som har bildats för producentansvaret som står bakom frågorna som dels gäller hur man sorterar och i övrigt hanterar sitt avfall och

hur de tänker uppfylla sitt lagstadgade producentansvar för förpackningarna.

Organisationen har formen av aktiebolag och heter tills vidare Producentansvar Åland ab. Bolaget är ett dotterbolag till Ålands problemavfall ab som är dotterbolag till kommunförbundet Mise. (ao)

Kiki Alberius-Forsman

Epost: kiki@nyan.ax
Telefon: 528 451

familjen

Dagens namn

FRANS, FRANK OCH FRANSISKA

Dop

Axel Magnus Mikael Granberg döptes den 28 september i församlingshemmet i Brändö. Han är son till Marja Tuomola och Marco Granberg från Brändö Åva. Dopförrättare var Paula Hartman.

Vi firar 1-15 år

Jonas Helin i Föglö fyller 3 år i dag den 4 oktober. Han gratas av mamma, pappa, Ida, Carolina, mormor, morfar och gammelmormor.

Gratulerar 85 år

LENE ERIKSSON

Namn: Ida Helena "Lene" Eriksson.

Född: den 9 oktober 1923 i Finström Svartsmara.

Bor: på Odalgården i Mariehamn.

Intressen: handarbete och blommor.

Familj: änka efter **Rudolf Eriksson**, barnen **Maj-Britt, Roine, Gun-Britt** och **Marita** med familjer i vilka ingår 7 barnbarn och 13 barnbarnsbarn.

Födelsedagen: firar endast inom familjen, all annan uppvaktning undanbedes.

TACK

Ett hjärtligt
TACK
för all uppvaktning
i samband med min
födelsedag!
Yngve Österlund

UNDANBEDES

All eventuell uppvaktning
undanbedes
vänligen.
Jag är bortrest.
Hedvig Å

Döda

SYLVIA JANSSON

Söndagen den 28 september slutade **Sylvia Maria Jansson**, född **Sundblom**, från Mariehamn sitt jordeliv i en ålder av 93 år. Hon var född den 4 januari 1915 i Föglö och var änka efter **Helge Jansson**.

Sylvia Jansson var född och uppvuxen på en bondgård i en stor syskonskara. Många av hennes syskon hade blödersjuka. Hon var en av två systrar som ej var drabbade av sjukdomen och hon fick därför tidigt lära sig att ta ansvar och hjälpa till på gården.

Sylvia Jansson växte upp i ett gudfruktigt hem där pappa var söndagsskollärare och hennes farmor satt ofta med de blödersjuka barnen och pratade om Jesus.

Själv fick hon en mer personlig relation till Gud och Jesus på äldre dagar.

Efter giftermålet med **Helge Jansson** flyttade familjen till Kimito. Där var familjen bosatt till efter kriget.

Sylvia Jansson fick själv ta hand om tre små barn när mannen blev inkallad i kriget. Det var svåra prövningar med oro för både man och barn under den tiden.

Familjen flyttade sedan till Mariehamn och modern var hemma och tog hand om barn, hem och hushåll. Hon var mycket huslig och dessutom duktig på att skapa saker från nästan ingenting. Hon tyckte om att vara ute i skog och mark, plocka bär och svamp och ta tillvara det som

naturen gav.

Hon hade tre hem att ta hand om, ett i staden, ett på Föglö och i 30 år ett hus i Spanien.

Hon var engagerad i Mariehamns Marthaförening och deltog aktivt i de olika kurser som ordnades. I staden var hon också med om att starta de så kallade "M-klubben", där barn och unga praktiskt fick lära sig om hembygden och dess traditioner.

Hon intresserade sig för trädgård och blommor, speciellt rosor. Hon handarbetade och sydde.

Makarna Jansson initiativet till att Hemgården byggdes i Föglö Degerby.

Sylvia Jansson var omtyckt av många. Hon var känd som saktmodig och stark på många sätt och alla som lärde känna henne, älskade henne. Hon var också en trygghet och en klippta för de fyra barnen, 12 barnbarnen och 18 barnbarnsbarnen och hennes hem stod alltid öppet.

Ett mycket starkt drag i hennes personlighet, som också uppskattades av de närstående, var hennes ärlighet och att hon inte skvallrade och förtalade sina medmänniskor. Hon kom ihåg folk på deras födelsedagar och namnsdagar och hade en väldigt omtanke.

En av de största upplevelserna var när hon och maken **Helge** hälsade på sonen **Robert** och hans hustru i Tanzania och firade jul bland massajerna. Den upplevelsen glömde hon aldrig.

Sylvia Jansson följde också alltid med vad som hände i världen och på Åland.

Sista tiden led hon dock av att den sociala kontakten blev lidande av att hon både såg och hörde dåligt. Men så fort barnen kom på besök ville hon att de skulle läsa ur tidningarna. Hon var en kämpe in i det sista.

Närmaste är barnen **Robert, Birgitta, Roger** och **Esther** med familjer samt syster **Gerd** i Stockholm.

Kom ihåg

■ **Ahveniset:** I oktober träffas vi på Mariebad, där vi har bokat in oss på spa-avdelningen 10. oktober mellan 18-21. Pris: 18e/person. Anmälningar och tilläggsinformation senast 8.10. från Tarja, tel 050 328 584. Lokakuun tapaaminen on Mariebadissa, josta olemme varanneet kylpyläosaston 10.10. kello 18-21. Hinta 18e/henkilö. Ilmoittautumiset ja lisätiedot 8.10. mennessä Tarjalta, puh. 050 328 584.

■ **DUV:** Simning för hela familjen i Mariebads terapibassäng med start söndag 5.10 kl 15-16. Alla medlemmar varmt välkomna!

■ **Folkhälsan i Lumparland:** Yogakurs med Sirkka-Liisa Enqvist. Start tisdag 7.10 klockan 19-20.30. Platsen är gymnastiksalen i Lumparlands skola, ingång från baksidan, köksingången. Hata-yoga passar för alla åldrar och nybörjare, var och en utför övningarna efter egen förmåga. Yogan ger både kroppslig och själslig balans. Kom i mjuka kläder och ta med halkfritt liggunderlag och en filt till avslappningen i slutet. Välkomna med!

Marthadistriktets hemslöjdssek-

tion: Möte torsdag 9.10 med början på Vreten kl 11.00.

■ **Pusselfamiljen:** Välkommen på Pusselfamiljens månadsträff tisdag den 7.10 kl 18.00, Styrmansgatan 10 vän.2. Medlemmarnas barn har gratis kvällsspyssel på Bubblan under mötet.

■ **Vårt Hjärta:** Vill du ha något riktigt trevligt att se fram emot i vår? Anmäl dig då senast måndag 6.10, till Annette tel 14 195, 0457 524 3798, 0457 5958 533 eller vart.hjarta@aland.net och följ med på teaterresa, My Fair Lady, i Stockholm 4 april 2009. Platser för 99, 77 och 65 euro finns kvar.

■ **Ålands hälsoalternativ:** Föreläsning om Integrativ vård i självstyrelsegårdens auditorium lördag kl 14.00. Föreläsare Riitta Hoffrén-Larsson.

■ **Ålands reumaförening:** OBS. Kursen "Lättare Liv" med Birgitta H Eriksson startdatum har ändrats till måndag 13.10. Vi börjar alltså INTE den 6.10 som tidigare har meddelats.

Evig frihet. Anhöriga kan numera fritt sprida askan efter en anhörig i vatten eller på sommarstugetomten. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

Strö askan där du vill

Vill du ha din sista vila på Ålands hav?

Det är fritt fram. Nu behövs inte längre något tillstånd till att sprida askan efter en avliden ute i naturen.

För några år sedan behövdes tillstånd från landskapsläkaren att sprida askan efter en avliden. Nu har reglerna ändrats.

–Det är fritt fram att sprida ut askan över vatten eller marker så länge det inte rör sig om privata vatten eller ägor, förklarar landskapsläkare **Birger Sandell**.

I sådana fall ska de anhöriga begära lov hos vatten- respektive markägaren.

Sommarälänningar

Det sägs i laget att hanteringen av askan efter en avliden ska "hanteras med aktning och på ett värdigt sätt".

Det förekommer en handfull gånger per år att aska sprids på Åland. Vanligast är det över vatten.

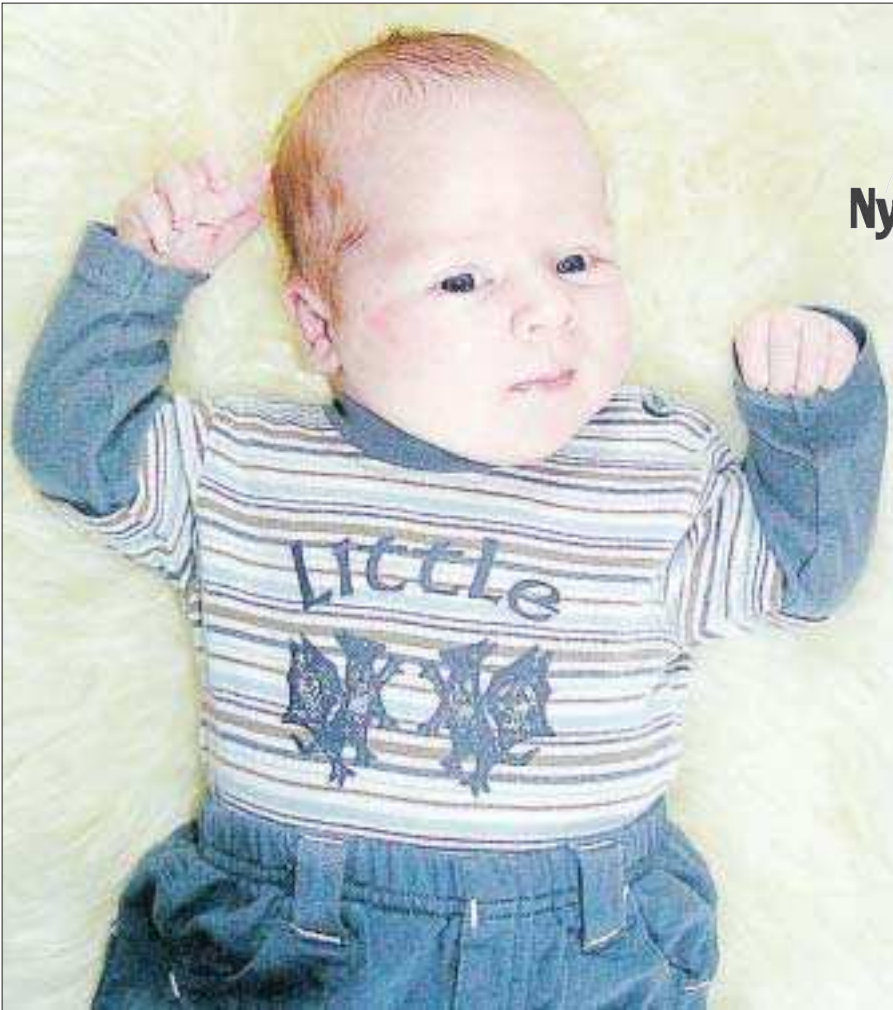
–Inte sällan är det sommarälänningar som vill spridas över de vatten där de haft sina sköna lediga dagar. De kan också vilja spridas över den egna sommarstugetomten eller en äng i närheten.

Register

Numera kremeras så gott som alla som så önskat i Berthåga i Uppsala. Enligt reglerna ska det där finnas ett register över var askan får sin slutgiltiga förvaring.

–Det viktiga är att inte glömma bort takt och ton i sådana här frågor, tycker Birger Sandell.

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax
tfn 528 451

Ny på Åland

Gustaf Arne Emanuel Böckelman föddes den 24 augusti klockan 23:27 på Uppsala Akademiska sjukhus. Vikten var 4.800 gram, längden 54 cm. Storebror Märten Böckelman är fyra år gammal. Pappa Johan Böckelman, är uppvuxen i Godby. Mamma heter Sofia Böckelman, född Sjödin. Familjen bor i Uppsala. Foto: PRIVAT

PUSSELFAMILJEN

Pusselfamiljen r.f. vill meddela sina medlemmar och övriga Bubblan besökare att Bubblans kvällsspyssel kommer att vara stängt under måndagar under hösten 2008.

Bubblans kvällsspyssel håller öppet tisdag - torsdag kl. 17.30-21.00. Förhandsboka gärna på mobilnummer 0457-343 16 03, även drop-in om det finns plats. Välkomna! Styrelsen för Pusselfamiljen r.f.

100 ord
från din förening
redaktion@nyan.aland.fi

Finns det liv här? Leta efter silverfiskar eller nattsmyg med ljus och lykt. Här är det Per Gylfe som letar damm på ett hotell i Mariehamn. Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

Stöd ROSABANDET insamlingen i oktober

Via telefon: (018) 10005 bidrag 5€
och (018) 10010 bidrag 10€
Nordea 203218-11229
Andelsbanken 558704-419322
Ålandsbanken 660100-2303170
E-betalning: www.cancer.ax

Märk bidraget "Rosa Bandet"

Sälj det du inte behöver med en annons i Torget

NYHET! Ladda upp
bilder på hemsidan

torget.ax
Ålands största köp & säljmarknad

Varning för smygande nattsmyg

Fråga: Hur blir man av
med silverfiskar?

Undrar

Svar: Silverfiskar eller nattsmyg, som de också heter, har vi nog alla sett. Speciellt om man bor i äldre hus eller lägenheter och speciellt på natten om det är så att man måste krångla sig iväg på toaletten i mörkret. Då tittar de fram.

Åtta år

Det tar fyra månader till tre år för den att bli vuxen och den kan bli åtta år gammal. Honan lägger cirka 100 ägg i springor eller liknande och äggen kan ligga i tio till femton år innan de kläcks, om miljön inte är gynnsam. Den trivs i fuktig och varm, 25 till 30 grader celsius, miljö och den äter allt som innehåller kolhydrater, så som tvålrester, klister, bok-

hemma
tipset

t.d.landell@
aland.net

bindningar, socker, hår, mjäll, bomull, silke och så vidare. Silverfiskarna klarar sig bra utan föda i flera månader.

Varning

En eller fem silverfiskar som

dyker upp ibland behöver man inte bry sig om. De tycker om att vara i avlopp och slaskhinkar där det oftast är varmt och fuktigt. Börjar de dyka upp i större mängder är det ett tecken på att det någonsins finns varm fukt och det kan betyda att en fukt-skada är på gång. Det kan vara värt att kontrollera innan skadan blir större. Kollas upp med fuktmätning.

Förebygg

Jag googlade silverfiskar och det fanns många tips på hur man blir av med dem. Allt från Anticimex till Raid, insektgift.

Bästa sättet är i alla fall att förebygga genom att hålla rent och torrt. Att minimera gynnsam miljö för dem så att de inte ens kan få fotfäste i just ditt hem. Skura upp kök,

toaletter, bad-, bastu- och tvättutrymmen. Var extra noga med avlopp och golvsilar. Håll torrt, rent och svalt med andra ord.

Utrota

Har man redan en stor mängd silverfiskar kan man ringa Anticimex för att få hjälp och då handlar det om besprutning av gift.

Efter det kan man lägga ut eget gift som kan köpas hos Anticimex - Snip. Innehåller socker och azamitafos. Nackdelen med giftpulver är att de små krypen måste hitta dosorna för att kunna äta ur dem.

Och - gift är alltid gift och det är inte hälsosamt varken för barn, hundar eller kattor.

Lycka till!

Tina

LORDEN FRÅN GRÄNDEN

FALLÅKER TEATER

från Esbo uppför musikalen

LORDEN FRÅN GRÄNDEN

Regi: Peik Stenberg

På Stadshus-scenen i Mariehamn

Lörd. 11.10 kl. 15.00 och 19.00.

Förköp: ÅUF, Skarpansvägen 28, M:hamn

Mån-fre. 9-15.

Bokningar: Tel. 12 061, 0457 526 7338

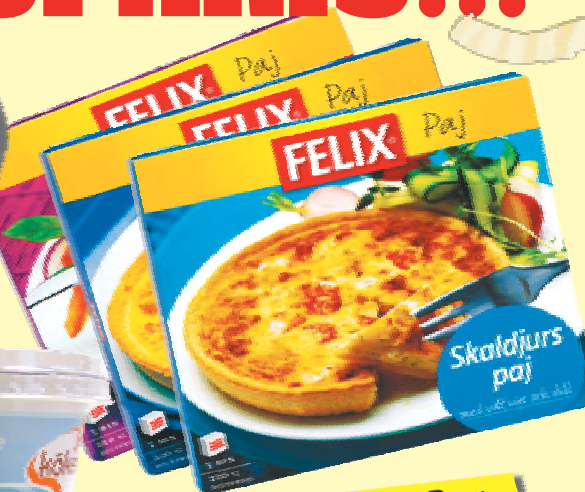
eller e-mail: ulf@ungdom.ax

Biljettpris: 15/12 €

"Missa inte höstens musikteaterupplevelse i Mariehamn med Fallåker Teater, ungdomsföreningen med mångårig musikteater-tradition"

SPARHALLEN – NÄR PRISET ÄR VIKTIGT!

PRISBOMBER PÅ SPARIS...

Öppet: vardagar 8-20, lördagar och söndagar 10-18

SPARhallen

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

” Och centerextremisten är kanske lika farlig som sina kolleger längst ut i politikens havsband.

OLA LARSMO, FÖRFATTARE, PÅ DN-KULTUR.

Redigerar biografiskt lexikon

Även åländska namn i verkets personessäer

Bokverk. Henrik Knif, till höger, är huvudredaktör och Fredrik Hertzberg redaktör för "Biografiskt lexikon för Finland", där det första bandet nu utkommit.

Biografier över personer ur Finlands historia, från tidigt 1100-tal till skilsmässan från Sverige 1809 har samlats i den första delen av "Biografiskt lexikon för Finland" som utkommit i dagarna. Verket skall få ytterligare tre delar, berättar huvudredaktören Henrik Knif som Nyan träffade på bokmässan i Göteborg.

Det har länge funnits ett önskemål om att Finland skulle få ett biografiskt lexikon också på svenska, konstaterar **Henrik Knif**. På finska finns sedan ett antal år nationalbiografen "Suomen kansallisbiografia" i tio band plus en supplementdel, men nu kommer alltså det första biografiska verket på svenska. Svenska litteratursällskapet är huvudman för utgivningen som sker i samarbete med stöd också av Svenska kulturfonden, Konstnämnden och undervisningsministeriet.

–År 2002 slöts ett kontrakt mellan Svenska och Finska litteratursällskapet om att man skulle få möjlighet att utnyttja varandras material, berättar Henrik Knif.

Många författare

I den del som nu utkommit ingår dels en rad personessäer

som är översättningar från den finska utgåvan och dels en del helt nyskrivna. Sammanlagt medverkar 76 författare, alla forskare och experter på sina områden, i den första delen.

Att många av essäerna är översättningar från den finska biografen betyder, enligt Henrik Knif, inte att det är fråga om några mekaniska överföringar till svenska.

Fredrik Hertzberg som fungerar som redaktör för biografiprojektet säger att man lagt ned mycket tid på att finna de rätta svenska begreppen.

–Det är inte fråga om någon översättning ord för ord utan om en som står på egna ben och

som också skall vara fullt begriplig för en rikssvensk läsare eftersom verket också ges ut av Atlantis i Sverige.

–Mycket tid har vi i översättningsarbetet lagt ned på att gå till de svenska originaltexterna när det gäller citat. Vi har ju inte kunnat översätta finska citat som bygger på svenska originalkällor, tillägger han.

Det här arbetssättet har inneburit att man samtidigt fått utföra en hel del forskning, konstaterar Hertzberg.

Inte bara stormän

I verkets första del, som alltså omfattar den svenska tiden, är biografiernas antal drygt 350. Här finns inte oväntat tidens "stormän", kungar, drottningar, härförare, de som traditionellt brukar återfinnas i samlingsverk av detta slag. Men Henrik Knif säger att man medvetet försökt bredda konceptet och att man också lyckats få med en del personer som inte hört till samhällets högre skikt.

–Vi har till exempel tagit med en hel del hantverkare, som guldsmeder, kyrkobyggmästare, orgelbyggare och till och med kabaréartister och trollkonstnärer, säger Knif och nämner som exempel **Daniel Cajanus**, som levde i

början av 1700-talet och reste runt och visade upp sig i Europa på grund av sin exceptionella längd.

Kvinnor, ålänningar

Man har också medvetet strävat efter att få med flera kvinnor och i verket kan man bland annat finna uppgifter om **Birgitta Kurck**, som var den sista abedissan i Nådendals kloster, författarinnan **Catharina Charlotta Swedenmarck**, som fanns i kretsen kring Gustav III:s hov, sockerbagaren **Maria Magdalena Eek** i Åbo och **Margareta Capsia** som räknas som Finlands första kvinnliga konstnär.

I verkets första del kan man också finna en del personer med anknytning till Åland. Inte oväntat finns **Petter Finvidsson Ålänning**, en av Stockholms rikaste borgare på 1300-talet och med åländska rötter med, liksom **Wilhelm Radloff**, som skrev om Åland baserat på de uppgifter han samlade när han som provinsalläkare verkade i landskapet. Flera andra som under någon tid haft anknytning till Åland finns också med, bland dem professorn och kanslirådet **Henrik Hassel** som var född i Jomala där hans far verkade som kaplan.

Henrik Knif konstaterar dessutom att ålänningarna blir fler i de senare delarna av verket, när vi närmar oss vår tid.

Storverk

Det första bandet omfattar 700 sidor. Följande del, det om den ryska tiden, torde bli på 1.300 sidor och de två sista banden, som behandlar republikens tid, skall omfatta 900 sidor var. Sammanlagt blir det alltså ett verk på närmare 4.000 sidor. Arbetet på de olika delarna pågår parallellt varför man kommer att kunna hålla en relativt tät utgivnings-takt.

I ett senare skede kommer en publicering på nätet också att bli aktuell, men Henrik Knif säger att det nog kan dröja eftersom man först vill få spridning för den tryckta versionen.

–Redan nu kan man dock läsa vissa smakprov på litteratursällskapets hemsida på internet.

Även artiklar ur de kommande banden finns i urvalet, däribland till exempel **Valdemar Nyman (Gustaf Widén)** och **Frans Petter von Knorring (Petri Hakala)**.

På hemsidan kan man också finna mera information om "Biografiskt lexikon för Finland".

Text och foto: JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax

Mäktiga röster för Östersjön,

rubricerar **Kaj Grundström** i Mariehamn en artikel i det senaste numret av Finlands svenska sång- och musikkförbunds tidning Resonans, som också innehåller manssångarförbundets Kvartetten. I artikeln berättar Grundström både om Östersjögalan i augusti och om **Anders Wiklöfs** arena på Andersudde där musikgalan hölls. "En succé, det var bara förnamnet", skriver Grundström bland annat.

Upplägget är var baserat på "Carmen", "Läderlappen" och "Trollflöjten", konstaterar skribenten och fortsätter: "De blev till något slag av mini-mini-operor. Kompletterade av applådsäkra inslag som till exempel **Jenny Carlsteds** plock i "My Fair Lady", **Thérèse Karlssons** "Summer-time" och **Mikael Fagerholms** "Anthem". □

Scenkraft är namnet på en stor

amatörteatersamling på Åland den 10-11 oktober. Bakom evenemanget står Finlands svenska ungdomsförbund och Ålands ungdomsförbund. Platsen blir Mariehamn och Övernäsgränd.

–Vi fick detta hedersamma uppdrag då FSU höll sitt höstmöte på Åland hösten 2007 och verksamhetsplanens logs fast, berättar **Ulf Schröder** på ungdomsförbundet.

På fredag bjuder Ålands ungdomsförbund gästerna på ett underhållningsprogram, på lördag blir det seminarium i gruppdynamik och paneldiskussion på förmiddagen. På eftermiddagen ser man teaterföreställningen "Lorden från gränden" med Fallåker Teater från Esbo och på kvällen blir det samkväm. På söndag förmiddag ger regissören Göran Sjöholm föreställningen "Mmmm... empati". Scenkraft väntas samla amatörteateraktiva från hela Svenskfinland och man hoppas därför att många ålänningar också skall delta. □

Vem som får årets Nobelpris i litteratur

klarnar på torsdag då vinnaren tillkännages av Svenska Akademien ständige sekreterare **Horace Engdahl** i Börshuset i Stockholm, skriver FNB.

Att försöka förutspå vem som får priset är rena rama gissningsleken, men i år är den franske romanförfattaren **Jean-Marie Gustave Le Clezio** på allas läppar.

–Den här gången tror jag det kan bli Le Clezio, säger Dagens Nyheters kulturchef **Maria Schottenius** till AFP.

Hon nämner också den Rumänskfödda tyska författaren **Herta Müller** och den sydkoreanske poeten **Ko Un** som andra förhandsfavoriter.

Även namnen på pristagarna i kategorierna medicin, fysik, kemi och fred offentliggörs under veckan som kommer. □

NY ADRESS men
samma ÖPPETTIDER

Vardagar 10-19.
Lördag Söndag 11-16
tel. 17 570 fax 17 581

TILLFÄLLET

Lövuddsvägen, Möckelö

Världskänd skulptör i bilder

Han har kallats ett geni. Han har ansetts höra till de mest nyskapande i sin generation. Nu kan vi i Mariehamns stadsbibliotek se en utställning som i bilder presenterar den rumänske skulptören Constantin Brâncusi (1876-1957).

Constantin Brâncusi är den internationellt mest kände rumänske skulptören. Hans verk kan i dag ses i de mest namnkunniga moderna museerna runt om i världen. I Paris, intill Pompidou-centret, kan man se hans ateljé som är den del av det franska moderna museet. Brâncusi har också gett många impulser till andra moderna 1900-talsskulptörer. Det är lätt att se att delar av hans formspråk går igen hos många mindre kända skulptörer. Hans serie med stiliserade fåglar har fått många efterföljare.

Själv strävade Brâncusi aldrig medvetet efter att ligga rätt i tiden. I de engelskspråkiga texterna till utställningen i stadsbiblioteket finns citat av honom. Han säger till exempel att han aldrig strävat efter att tillhöra dagens modeströmning: "Tvärtom, det gör inget om i ditt arbete möter motstånd i dag, för när det blir helt förstått kommer det att vara för evigt."

Han säger också att det verkliga inte är den yttre formen utan tingens essens, deras innehåll.

Folkkonst

Constantin Brâncusi kom från en lantlig miljö och tog starka

Utställning. Stadsbiblioteket i Mariehamn presenterar den kände rumänske skulptören Constantin Brâncusi i bilder. Foto: JONAS EDSVIK

intryck av den folkliga rumänska konsten med dess uttrycksfulla träsnidartradition. Hans talang inom träsnideri redan i unga år gjorde också att han fick sin utbildning i konsthantverk finansierad. Han fick också möjlighet att fortsätta sina studier vid konstakademien i Bukarest och blev snart uppmärksammas för sina arbeten.

I början av 1900-talet reste han till München och vidare till Paris där han snabbt upptogs i den tidens krets- och kulturkretsar, bland namn som Apollinaire och Picasso. Han blev också inviterad till den store Rodins studio men lämnade

den snart för att bli sin egen och utveckla sitt eget radikala formspråk. Tidigt fann han vägen till konstsamlare i såväl Frankrike som USA och hemlandet Rumänien.

Mycket kända är de monument han gjorde i Târgu-Jiu i Rumänien, som också kan se på flera olika bilder i utställningen i stadsbiblioteket.

Världskänd

I dag kan man se hans verk bland annat i Museum of Modern Art i New York medan konstmuseet i Philadelphia härbärgerar den största kollektionen av hans verk i USA. I Philadelphia finns

bland annat den äggformade skulpturen "Den nyfödde" som många tänker på när Brâncescu nämns. Han är också representerad i det nationella rumänska konstmuseet i Bukarest, liksom i det moderna museet i Paris.

När verk av Brâncusi någon gång dyker upp på de stora internationella konstauktionerna betingar de ofta mycket höga priser.

Utställningen på Torget i stadsbiblioteket öppnades på torsdag kväll i närvaro av Rumäniens ambassadör i Finland, Lucian Fatu.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Sälj

det du inte
behöver med
en annons

i Torget

NYHET! Ladda upp
bilder på hemsidan

torget.ax

Ålands största köp & säljmarknad

SUBARU

Det här är förmodligen första gången som orden
"miljövänlig" och "SUV"
förekommer i samma annons

**Först i
Finland!**

Förhands-
visning
lördag 4.10
kl. 10-15

**Subaru Forester med Boxerdiesel
- Ålands mest miljövänliga SUV -**

Nu lanseras Forester med den kritikerrosade Boxerdieseln. Bränsleförbrukningen är lägst i segmentet, vilket inte bara påverkar miljön utan även fordonsskatten som är direkt kopplade till bilens koldioxidutsläpp. Forester är lika snäll mot miljön som mot ägarens plånbok

ERbilab

Vikingagränd 1 A
22100 Mariehamn
Tfn 14750
GSM 0400 595 732
Öppettider: vardagar 10-17

Gårdar, sportplaner och trafikleder

VI FIXAR ALLT – DIREKT

i samarbete med branschproffs

- asfalt och lättare beläggning
- fräsning
- grundarbete
- beläggning för tennisplaner

**Vi är på Åland
f.o.m vecka 41.
Be om en offert!**

**Två års garanti på arbeten
som utförts och material som
levererats av Lemminkäinen.**

Tack vare gedigen kunskap
och lång erfarenhet är
Lemminkäinen Infra
Finlands ledande tillverkare
av asfaltprodukter.

**LEMMINKÄINEN
INFRA**

Lemminkäinen Infra Oy
Beläggning
tel. 02071 58566

LEMMINKÄINEN-KONSERNI

DIN SPORT & FRITIDSBUTIK!

10 ÅR
1998-2008

VI FYLLER 10 ÅR och firar med JUBILEUMSPRISER

INNESKOR

Court Shuffle II, stl. 40-47
Court Shuffle II W, stl. 36-42

39,90€

SPORT center

NORRAGATAN 9, tel. 16 489, fax 16 589. Öppet 9-17.30 **lörd. 10-14**

PORTRÄTTET / Jon Lindeman, 32 år, åsiktsfrisk

En jordnära präst med grödor i tankarna

Jon Lindeman kallar sig själv gammalmodig. Det gäller allt från kultur till val av yrke. Det har alltid stått mellan att bli präst eller bonde, men där religionen till sist vägde tyngst.

Han återvände så småningom till Åland som vigd präst. Han satte då inte bara sina rötter för gott i den åländska myllan, utan också i den åländska samhällsdebatten.

Vädet kunde knappast passa omgivningen bättre. Ute susar det ljust i lönn och rönnbär och höstfärgerna har precis börjat spraka i växligheten kring prästgården i Vårdö by. En vattenpöl på uppfarten vittnar om en skur som drog över tidigare på morgonen, men i takt med att församlingspastorn Jon Lindeman kommer gående tillbaka efter en snabb vända till dagiset, stiger solen allt högre på den blå himlen.

Prästgården är gammal och sjuder av historia. För drygt 130 år sedan uppfördes det av sten från ruinerna i Bomarsund. Årtalet 1876 ristades in i putsen på huset drygt tio år efter det byggdes. Nu har Jon bott där i sex år. Och han trivs. För församlingspastorn tycker om att förlika sig med det gamla.

–Jag är gammalmodig. Jag tycker om det som var för en så där hundra år sedan. Det förklarar kanske mitt val av yrke som präst och att jag vid sidan om är bonde. Två väldigt gamla yrken, säger han.

För vid sidan av sin pastorstjänst har han både äppel- och dillodlingar i Finström som inte bara är för eget bruk utan ett jordbruk han delvis försörjer sig på.

–Inte påverkar det mitt levebröd som sådant men lite substans har det, säger han.

Själv är han bara 32 år och har gått in i sin arbetsroll med öppna ögon. Trots att han intresserar sig för det gamla samhället och valde ett yrke som ofta blir föremål för diskussioner om förlegad samhällssyn, står han långt ifrån att trassla in sig i gamla värderingar. Han är ingen bakåtsträvar, tvärtom, han vill gärna se kyrkan utvecklas framåt. Den pågående konflikten i församlingen i Jomala där den dåliga arbetssituationen för de anställda varit föremål för utredning av arbetsmiljö och stiftet i Borgå, tror Jon utan att just kommentera det specifika exemplet, beror på att ingen reagerar på ett tidigt stadium utan att kyrkan köra i botten.

–Problemen tillåts helt enkelt bli för stora. Samhället sätter ingen press på kyrkan så som man gör i andra samhällssektorer som till exempel inom skola och sjukvård. Vilket så klart bottnar i intresset inte är lika brett, säger han.

Generellt tror han också att det ofta beror på att människor har fel syn på präster.

–Många har för mycket respekt för präster. De tänker inte på att vi är vanliga människor. De ifrågasätter inte gärna det vi präster säger även om vi gärna önskar det. Det bottnar nog i de gamla traditionerna då prästens status var hög och de tillsammans med överklassen var de bildade. Nu för tiden är det inte så, utan de flesta är utbildade. Det är inget konstigt med att vara präst det är precis så som man tror att det är, säger han.

Fakta/Jon Lindeman

Namn: Jon Lindeman

Ålder: 32 år

Bor: Prästgården Vårdö

Familj: Hustrun Pia Sjöberg, döttrarna Helle, 3, och Agnes 1,5 år

Gör...församlingspastor i Vårdö

Vill...orka fortsätta att ge

Hoppas...att barnen håller sig friska

Kan... lite av allting

”Många har för mycket respekt för präster. De tänker inte på att vi är vanliga människor.”

För ett år sedan syntes Jon mycket i media. Det var i samband med att Borgå stift antog ett språkrav som gjorde att åländska präster kan tvingas söka undantagstillstånd för att arbeta i sin hembygd. Jon Lindeman satte då i gång en debatt om att stiftet borde begripa sig på Åland bättre än så och att kyrkan borde vara mer lyhörd mot samhället där den verkar.

–Jag blev förvånad att det skapade sådan uppmärksamhet. Men det visade ett engagemang för förändring i en kyrklig fråga. Men nu ligger frågan i stiftsfullmäktige och sen kanske i kyrkomötets händer och det tar alltid lång tid vid sådana här lagändringar, säger han.

Och genom att prata och lyssna på Jon förstår man att vara präst är mycket mer en ett yrke. Det är svårt, på gränsen till omöjligt att avgöra när Jon är privat och när Jon är präst.

Intresset för kristendomen började för

Jon under skoltiden i Mariehamn. Han hade det inte med sig hemifrån utan lät det gro själv. När skolkamrater spelade tv-spel och lyssnade på pop och hårdrock sjöng han i barnkyrkokören och intresserade sig för grödor. Under loven började han sedan arbeta för kyrkan på lägergården i Lemland Lemböte innan han bestämde sig för att religionen och teologiestudier på Åbo Akademi fick gå före planerna han hade på att arbeta med jordbruk.

–Jag kände mig dock rätt så udda under min tid i Åbo. Det var jag från Åland med min kristna tro och sen var resten i klassen från väckelserörelser i Österbotten. Det var lite annorlunda, säger han.

”Jag har aldrig haft ett nio till fem-jobb och skulle inte kunna ha det heller.”

Men han hittade jämlikar i studentkören och det var även där han träffade sin blivande hustru **Pia Sjöberg** som är bördig från Ekenäs. Sju års studier senare år 2002 prästvigdes han 26 år gammal. I samma veva förordnades han till tjänsten som församlingspastor i Vårdö kapellförsamling. Han begav sig dit medan Pia stannade kvar i Åbo för att fortsätta sina studier i konsthistoria.

–Tjänsten var tidsbestämd på ett år så det var så länge jag tänkte stanna i Vårdö. Men så blev det förlängt med ytterligare ett år och ytterligare ett och så vidare.

Ett par år efter Jons flytt till Vårdö flyttade Pia efter. Sedan fyra år tillbaka är de nu gifta men valde båda att behålla sina egna efternamn. Tillsammans har de döttrarna; Helle tre år och Agnes ett och ett halvt år.

Men just nu är det tomt i prästgården. Barnen är på dagis och Pia är borta i jobb. Hon arbetar normalt hemifrån med en avhandling i arkitektur och gamla kyrkor i Åboland men är för dagen på Åbo Akademi.

Strax efter intervjun ska Jon just ge sig i kast med att skriva tal och kommande predikan. Vad den ska handla om är han lite osäker på.

–Man är så ambitiös först i början. Man samlar på sig en massa saker man vill säga, och sen när man har sagt det man tänkt ut måste man fylla på. Man vill att folk ska lyssna på en utan att tycka att man tråkig. Det är lätt att förstå om de tycker det, för ibland

märker jag själv att vissa saker känns bekant. Och då kommer jag på att jag redan skrivit något liknande innan, säger han.

Trots ett sådant påstående, och att Jon framstår som en ganska blyg och tillbakadragen person som skulle ogilla uppmärksamhet, är höjdpunkten för honom just att stå inför församlingen eller andra folksamlingar och prata.

–Att hålla föredrag var till och med något av en favorit under skoltiden, och efter en predikan känns det det nästan alltid bra. Min fru brukar säga att det finns ett grundgrepp som jag alltid använder mig av och det är det som präglar mig som präst och mina predikningar. Det är ”man skulle kunna tro att det är så här men det är det inte”, säger han.

Och han har till och med fått det bekräftat att han är duktig på att prata. Tillsammans med sitt lag tog han nämligen hem Åsikts-ÅM 2003.

Men det är inte bara inför stora grupper han talar. Kommer någon förbi prästgården ställer han gärna upp på en pratstund. Jon jobbar mest ensam så han uppskattar sällskap.

–Att vara präst kan vara rätt ensamt ibland. Det blir mycket tid där man sitter själv och förbereder och skriver. Samtidigt som jag tycker om att det är ett fritt arbete kan det också leda till brist på entusiasm. Men jag har aldrig haft ett nio till fem-jobb och skulle inte kunna ha det heller. Jag skulle känna mig så bunden och inte alls trivas, säger han.

Men samtidigt är det just bunden han är och vill vara.

–Nu har det blivit sex år här på Vårdö och fler lär det bli. Jag har ingen längtan bort eller att resa. Jag gjorde min del av det när jag studerade. Nu tycker jag till och med att det är omständigt och jobbigt att resa med barnen in till Mariehamn, säger han med viss ironi i rösten.

Och när Jon nu kommit fram till att äpplen är det han vill odla, menar han att man inte flyttar hur som helst på det som är planterat och rotat.

–Jag har mitt jordbruk här på Åland och min församlingspastortjänst. Med tanke på mina träd så kan man säga att jag nu på riktigt sitter fast med rötterna här på Åland.

Text: MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

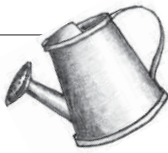
Foto: ERKKI SANTAMALA

Titte Törnroth-Sarkkinen
Epost: titte.tornroth@nyan.ax

tittes trädgård

Tidig färginjektion. Krokusen är en av mina absoluta favoriter på grund av blommans lysande starka färger. Visst kan en tidig snödroppe vara ett alldeles förtjusande löfte om varmare tider men först då krokusarna slår ut blommor mitt hjärta av glädje.

Botaniska favoriter. De botaniska tulpanerna är lågväxta och långt i från lika iögonenfallande ståtliga som sina förädlade släktingar men tittar man på nära håll är det inget fel på skönheten. De botaniska tulpanerna återkommer dessutom inte bara troget utan förökar sig också. Här är flocktulpanen Tulipa tarda.

Plagierad komposition. I Monets trädgård, på våren ett tulpanparadis, växer bland annat rosa tulpaner i förgätmigej. Den kombinationen stal jag direkt...

Röd triangel. I början av maj i år exploderade de första tulpanerna. Den här trekantiga rabatten innehåller olika sorters tulpaner och bjuder

Lita inte blint på

Köper man massproducerad holländsk lök i färdiga påsar följer det med enkla odlingsråd. De råden skall man ta med en mycket stor nypa salt, de baserar sig inte bara på grava generaliseringar utan är till och med ibland med avsikt felaktiga.

På lökförpackningar från Holland indikerar en liten bild av en spade när löken i fråga skall planteras. På mina krokuspåsar kan lökarna enligt spadsymbolen planteras från och med september och till och med december. Samma generösa planteringsintervall hittar jag också på många andra påsar oavsett om innehållet är snödroppar eller narcisser - det är bara att plantera fram till nyår, hävdar holländarna. Det här vet alla med lite erfaren-

het av lökväxter att är rena rama nonsens. Holländarna levererar samma förpackningar till flera länder och råden gäller därför samtidigt både odlare i milda klimat och odlare i kalla. Ju kallare man bor desto tidigare bör majoriteten av lökarna komma i jorden för att hinna rota sig före vintern.

Torka ut
Hur skall då en nybörjare på Åland vet vilken spade man skall följa? Det mest korrekta svaret är att man måste ta reda på vad varje enkel lökväxt kräver. Men det finns vissa tumregler som man klarar sig långt med. Hos oss är hösten oftast lång och mild och vi kan plantera många lökar ännu i oktober. Vissa känsliga arter som till exempel hundtandslilja

måste planteras tidigt i september. Små lökar som scilla, snödroppe, krokus och så vidare har en tendens att torka ut och för att säkra rotbildningen borde också de helst i jorden redan i september. Tulpaner är robusta knölar, dem kan man gräva ner så länge det går att bearbeta jorden.

Avsiktligt fel
Ett annat råd som man inte blint skall följa är hur djupt lökarna skall planteras. Då Ålands trädgårdsförening i fjol besökte Den sköna lustgården i Sverige berättade innehavaren, holländaren **Sikke Brink**, att liljeknölar skall planteras dubbelt så djupt som det står på förpackningen. Då överlever liljan inte bara bättre en bister vinter utan

utvecklar också många småknölar längs rotstammen med den följd att plantan blir frodigare och ger fler blommor. Enligt Brink, håll i er nu, ger holländska firmor avsiktligt fel råd för att kunna sälja fler lökar! Samma sak med tulpaner. De skall enligt förpackningarna planteras 15 - 20 centimeter djupt. Lökexperten **Janis Ruksans**, som jag skrev om förra veckan, planterar alla sina tulpaner 20 - 30 centimeter djupt. Här är tumregeln den att det är betydligt lättare att döda en lök med för ytlig än med för djup plantering.

Jorden urlakas
Det finns också åtgärder som man bör vidta vid plantering som

överhuvudtaget inte framkommer på förpackningarna. Det står till exempel inte hur viktigt det är att lökarna får vatten. Genast efter planteringen måste man vattna ordentligt, en lök får inte torka ut under rotningsprocessen. En annan faktor som man inte skall glömma bort är gödslingen. Janis Ruksans gödslar både höst, vinter och vår med medel som innehåller höga halter av ammoniumnitrat. Enligt hans erfarenhet är det ett viktigt ämne för att lökarna skall bli motståndskraftiga och blomma bättre. Att han gödslar så ofta motiverar han med att höstarna i Lettland är långa och regniga medan våarna ofta bjuder på upprepade snösmältningar och att jorden därför

tittes trädgård

Återkommer troget. De här tulpanerna, som jag inte längre minns namnet på, har blommat snällt i sex säsonger. Då de träffas av kvällssolen blir man nästan andaktsfull.

Nattens drottning. Tulpanen 'Queen of Night' avspeglar sig mot gräsmattan som noter.

Dansande påskliljor. Konstnären Hannele Ögård-Forsman har i sin trädgård i Hammarland en häck av tusentals narcisser. De bildar en lysande vacker inramning mot den vilda naturen. Påskliljor får dessutom vara i fred för rådjuren.

er därför på färgprakt i flera veckor. Innan vi byggde viltstängsel sprutade jag Tabascoblandat vatten på tulpanerna för att hålla rådjuren borta.

På holländarna

urlakas. Liknande väderleksförhållanden är det ju ofta hos oss.

Som vild

Själv ger jag lökarna benmjöl nu i samband med planteringen och på vårvintern får de ytterligare en dos.

Under de somrar vi hade får insåg jag till fulla lökväxternas stora behov av kväve. Ingenstans var de så kraftiga och blommade så rikligt som precis bredvid fårens skjul där de kontinuerligt serverades kiss och bajs i rikliga mängder.

Några holländska återförsäljare gör sig mödan att med en solsymbol berätta var löken vill bo, knappast någon nämner något om jordmånen.

Att råden i just de frågorna är bristfälliga är emellertid lättare att förstå. För att en art skall trivas är

det många faktorer som skall klaffa.

Det räcker inte med att bara tillfredsställa lökväxtens behov av ljus, också myllan den växer i skall helst motsvara de förhållanden som råder där ursprungsarten växer som vild.

Växternas behov

Om man vill att någon speciell lök verkligen skall trivas och frodas är det alltså ursprungsartens växtbetingelser man skall studera.

Balkansippor och krokusar hittar man till exempel på steniga och tidvis torra och stekande heta bergssluttningar. Att plantera dem i ett stenparti är därför betydligt mer logiskt än att placera dem i en fuktig surjordsrabatt.

De ivrigaste lökväxtamatörerna kan sina växternas behov. För oss van-

liga dödliga räcker det i de allra flesta fall som vanligt med att uppfylla några enkla grundbehov.

De allra flesta lökar vill bo ljusa och i en mylla som är väl-dränerad men som samtidigt behåller fukten. Är jorden vattensjuk är det risk för att lökarna ruttnar.

Vägrar trivas

De bästa resultaten uppnår man genom att pröva sig fram. I vilket hörn av trädgården mår löken bäst? Var sprider den sig och var tynar den och vägrar blomma?

Så håller jag till exempel på med kungsängsliljan som hittills hårdnackat vägrar trivas överhuvudtaget...

Slutligen saknar jag, vad de mer ovanliga vinterlökarna beträffar, information om de behöver vinter-

täckning eller inte. Om det stod på förpackningen slapp man slå upp varje enskild art för sig.

Janis Ruksans täcker alla sina känsliga lökar. Först låter han marken frysa till eftersom det minskar risken för att mössen skall se rabatten som ett läckert lökskafferri, sedan täcker han med torra löv och småkvistar som han bryter av i små bitar. Överst, för att täckningen inte skall blåsa bort, lägger han torv eller kompost. Det får dock absolut inte finnas snö mellan marken och täckningen, då blir det alldeles för kallt och blött på våren.

Snällt upp

Mycket att tänka på? Ja och nej.

Ja, om man verkligen vill att varje enskild lök skall trivas optimalt. Nej, om man är beredd att med jämna

mellanrum förnya sina lökplanteringar.

De allra flesta lökar kommer nämligen, utan större krav på var de står, hur snällt som helst upp den första våren och med tur ett par år till.

Å andra sida så räcker det inte bara med att plantera rätt för att en lökväxt skall bestå. Den behöver minst lika mycket, och ibland till och med mera, omtanke och skötsel på sommaren.

Men det är ett annat kapitel. Nu skall vi bara plantera lökar så att fingrarna glöder och så att den trista gråbruna våren om drygt ett halvår kan sopas ut med explosioner av underbara, glada och färggranna blommor!

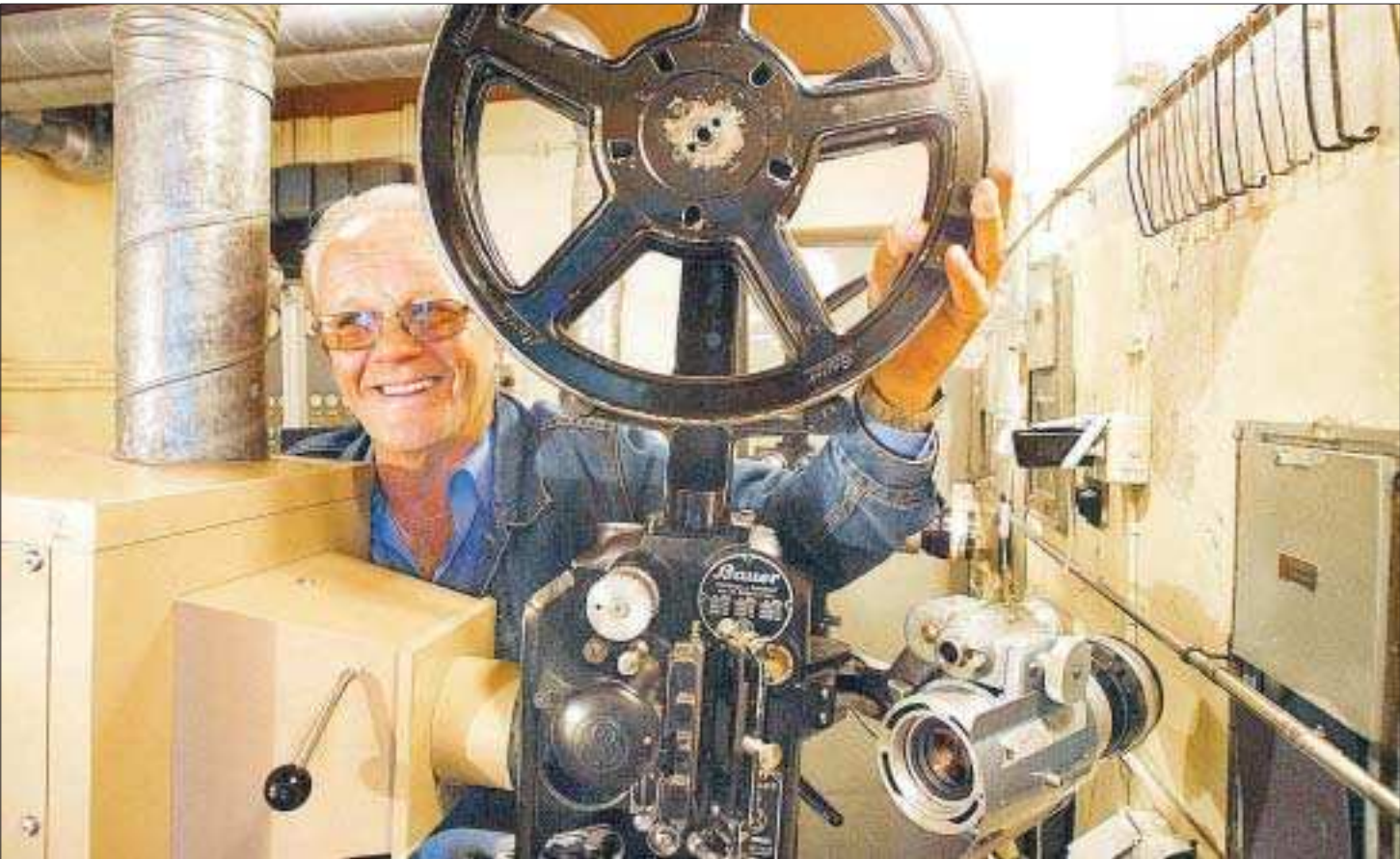
TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
tittle.tornroth@nyan.ax
Foto: SEPPO SARKKINEN

” Jag smiter till köket och dricker en kopp svart kaffe med extra martyrskap, inget socker.

FRED FORSELL

lördagsnöje

Mamma Mia vilka rekord!

Filmmaskinist. Lasse Nylund gillar filmen Mamma Mia. I sitt arbete har han sett den nästan 40 gånger, och ännu har han inte ledsnat.

Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

5930 personer har sett Mamma Mia på Bio Savoy. Det är fler än de som såg Titanic 1998!

Lasse Nylund, maskinist på biografen, har troligtvis sett filmen fler gånger än någon annan.

–Mamma Mia är en av de få filmer jag orkar se gång på gång, säger Lasse Nylund.

Lasse arbetar som film-maskinist på Bio Savoy, och i sitt arbete ser han fler filmer än de flesta. Efter några gånger brukar han tröttna på filmerna, och då löser han korsord för att få tiden att gå, samtidigt som han håller

koll på projektorerna.

–Men med Mamma Mia behövs inte korsorden, den orkar jag se många gånger.

Lasse säger att det är den medryckande musiken som gör filmen så bra.

–Det är fin musik och så är det en snäll film. Och så tror jag att vi som nordbor gillar den extra mycket för att det är nordbor som gjort musiken.

Bäst på film

Lasse berättar att den grekiska ö-världen där filmen utspelar sig gestaltas väldigt fint.

–Det har varit många biobesökare här som har sett Mamma Mia på teater. De säger att

Rekordfilm. Med hjälp av filmen Mamma Mia har Bio Savoy's besöksrekord slagits. 5930 personer har sett filmen hittills.

den gör sig mycket bättre på film, just för att den grekiska skärgården skildras bättre.

Hittills har Mamma Mia visats 43 gånger. Den visas ännu nästa vecka.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

NYANFAJTEN

	Fem	Fyra	Tre	Två	Ett
Mat. En godsak.	Härstammar från orienten,introducerat för Europa via köpcentret i Venedig under korstågen.	Lübeck är känd för sin.	Består av 75 procent mandel och 25 procent socker.	Ett enklare alternativ är mandel-massa.	Används på prinsessstårta.
Vetenskap. Ett viktigt centra.	Har 20 medlemsländer och grundades 1954.	Ligger på gränsen mellan Schweiz och Frankrike.	Det namn man använder är förkortning av det ursprungliga franska namnet.	Är världens största fysiklaboratorium.	Åländske Christopher Kankare har vunnit en resa dit.
Mode. En accessoar eller nödvändighet.	Används av både män och kvinnor.	Tillverkas oftast av läder, plast eller textil.	Kan ha spänne eller vara utan.	Placeras ofta någonstans mitt på kroppen.	För kvinnor kallas det ibland skärp.
Sport. En finländare.	Född 20 maj 1976 i Kangasniemi.	Vann den första Tour de Ski-tävlingen 2006/2007.	Hon tog 3 guld och 1 brons i VM i Sapporo 2007.	Lyckades göra comeback efter avstängningen för doping efter Lahtis VM 2001.	Hennes initialer är V.K.
Geografi. En flod.	En 544 kilometer lång flod i Västeuropa.	Biflod till Rhen.	Flyter genom Frankrike, Luxemburg och Tyskland.	Det finns ett tyskt vindistrikt med samma namn.	Heter Moselle på franska

Svar: 1. Marsippan 2. CERN 3. Bälle 4. Virpi Kuitunen 5. Mosel

OBS Det händer

LÖRDAG 4.10

BIO
■■■ **Bio Savoy kl 18.00.** Space Chimps. Filmen får en stjärna av Nyans recensent. F-7/5.
■■■ **Bio Savoy kl 20.30.** Get Smart. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent. F-13/11

DRAGSPELSFEST/DANS
■■■ **Finström Breidablick kl 19.30.** Dalapolisens spelmän, Accordion Club.

ELVIS-SHOW
■■■ **Eckerö hotell & restaurang kl 23.30.** Elvis (Ronald Karlsson) och The Rockers.

FOLKDRÄKTS-PRESENTATION
■■■ **Ålands museum kl 13.00.** I samband med utställningen om de åländska folkdräkterna presenteras Vårdös dräkt.

FÖRELÄSNING
■■■ **Självstyrelsegårdens auditorium kl 14.00.** Ritta Hoffrén-Larsson talar om "Integrativ vård – framtida vårdmodeller som kombinerar olika alternativ."

JAKTPROV
■■■ **Sund Kastelholm, skyltat från golfbanan, kl 8.00.** Jaktprov för retrievers, nybörjarklass och öppen klass. Åskådare välkomna.

LOPPIS
■■■ **Lemland Valborg kl 12.00-15.00.** Olika försäljare.
■■■ **Jomala Önningebymuseet kl 13.00-16.00.** Böcker, husgeråd, kläder och mycket annat säljs. Dessutom kan man ge anbud på några antika dockor, en ödleväska och sällsynt bok.

MUSIK
■■■ **Jomala Ulfby gård kl 19.00.** Bernt Törnblom sjunger Taube, Bellman och egna visor varvat med anekdoter. Efter koserten kan intresserade spela och sjunga med Bernt. Ta med eget instrument!
■■■ **Mariehamn stadshuset kl 19.00.** "Musikaliska möten, Estland, Litauen, Sverige". Henn Rebane & Kill Kaare, Estland, Tomas Dobrovolski, Litauen och Skrämta, Stockholm och Åland.

NÖJE
■■■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Strictly People.
■■■ **Parks bar kl 22.00.** Kire Ljung.
■■■ **Dinos bar kl 22.00.** Made in Thailand.

ROSA BANDET-GALA
■■■ **Arkipelag Casinobaren kl 18.00.** Underhållning av Red Beans & Rice Jazz Band samt Stefan & Tom.
■■■ **Arkipelag restaurangen kl 21.00.** Vårdar Gun-Mari Lindholm, Fredrik Karlström. Uppträdande av Dunder och gitarristen Christoffer Isaksson, allsång med Lennart Eriksson. Dans till Anacondas, Tellus, Teenagers och The Taxman.

UTSTÄLLNING
■■■ **Pettas bröd och hantverkscafé i Geta Finnö kl 11.00-16.00.** Konst av getakonstrnären Christer Åkerholm samt hantverk av konsthantverkare Eva Eriksson och Judy Kuitunen.

SÖNDAG 5.10

BARNTEATER
■■■ **Mariehamn stadsbiblioteket kl 13.00.** "Vem ska trösta Knyttet" med teater Sphinx.

BIO
■■■ **Bio Savoy kl 16.00.** Space Chimps. Filmen får en stjärna av Nyans recensent. F-7/5.
■■■ **Bio Savoy kl 18.00.** Get Smart. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent. F-13/11.

JAKTPROV
■■■ **Sund Kastelholm, skyltat från golfbanan, kl 8.00.** Jaktprov för retrievers, elitklass. Åskådare välkomna.

LOPPIS
■■■ **Jomala Önningebymuseet kl 13.00-16.00.** Böcker, husgeråd, kläder och mycket annat säljs. Dessutom kan man ge anbud på några antika dockor, en ödleväska och sällsynt bok.

MUSIK
■■■ **Sunds kyrka kl 18.00.** Årets kyrkosångfest hålls som Jack Mattsson minneskonsert. De åländska kyrkokörerna framför Jack Mattssons svit " Vi vandrande själar". I konserten framförs även solosånger och orgelstycken av Jack, dessutom framför Oratoriekören körmusik av Fauré, Mendelssohn och Wennerberg. Medverkande är åländska kyrkokörer, Oratoriekören, Annika Sjölund, sopran, Henrik Östman, orgel. Katrin Gwardak och Kaj-Gustav Sandholm dirigerar.

NÖJE
■■■ **Dinos bar kl 22.00.** Made in Thailand.

SKÖRDEAUKTION
■■■ **Mariehamn pastorskansliet efter gudstjänsten kl 11.00.** Försäljning av grönsaker, frukt, sylt, bakverk och liknande. Mäklare är kyrkoherde Jan-Erik Karlström.

MÅNDAG 6.10

BIO
■■■ **Bio Savoy kl 18.00.** Mamma Mia. Filmen får fem stjärnor av Nyans recensent.
■■■ **Bio Savoy kl 20.30.** Get Smart. Filmen får två stjärnor av Nyans recensent. F-13/11.

MINIMÄSSA
■■■ **Hotell Arkipelag Kaptenssalen kl 9.00-12.00.** Mässa på temat "Offentlig verksamhet och privata lösningar". Föredrag:
☐ Kl 9.00. Charles Kiviö, ASP Åland.
☐ Kl 10.00. Jan Kangashaka, Ålands företagsbyrå.
☐ Kl 11.00. Patrick Sjöberg, MobileNet Control.

NÖJE
■■■ **Arkipelag nattklubben kl 22.00.** Bar-dj.

RESEBERÄTTELSE
■■■ **Stadsbiblioteket kl 19.00-21.00.** Lita Gustavsson berättar om sin senaste Indienresa, även visning av indiskt hantverk och tyger.

VERNISSAGE
■■■ **Finström bibliotek (i Källboskolan) kl 19.00-20.00.** "Våra vävfavoriter". Antböle vävkurs, från Saltvik, visar ett urval vävalster som tillverkats under 27 år av verksamhet.

M A R T I N K E L L E R M A N

ROCKY

ZITS **BY JERRY SCOTT AND JIM BORGMAN**

FRID LÖRD.

FRED FORSELL / ÖRDAGSKRÖNIKA

Ekollon och män med maskiner

ag hamnar alltid i ett märklgt underläge mot män med maskiner.

Det spelar ingen roll vad jag gör, för när de sveper in med sina blåbyxor som dignar av verktygsbälten och pennor och fack, då tar jag automatiskt ett kliv tillbaka och lägger armarna i kors över bröstet, defensivt.

Sen står jag i bakgrunden och låter dem göra vad det nu är de gör.

Precis så blir det på höstens stora fixardag på sonens dagis. Klockan 10.00 en blåsig lördagsmorgon samlas alla föräldrar i god, svensk, demokratisk ordning i dagisets hall – mammorna med termosar, papporna med något praktiskt i blick.

Några av papporna har dessutom byxor som är proppfulla med skruvmejslar, bormaskiner och kanske, misstänker jag, även små elkraftverk.

Jag har ett par håliga jeans. (Hålen beror på min korthå-
lare av metall, den har nått sönder tyget genom fickan och
är det enda jag har med mig som ens påminner om ett
verktyg.)

"Jaha, här har vi listan på vad som ska göras", säger pappan med de största verktygsbyxorna. Det rasslar och skramlar om honom. Han ser ut som en liten, lördagsöppen järnhandel i blått tyg.

De andra papporna skockas kring honom. De nickar och pekar på fixarlistan, de hummar och de pekar igen, och inom ett par minuter är det full verkstad på dagiset: Det är pappor som borrar, pappor som skruvar ner hyllor, pappor som tillverkar stöttor till saker som måste stöttas. Maskinerna räcks från hand till hand, från verktygsboxa till verktygsboxa.

Min uppgift: Såga till två 20-centimeters lister i balsaträ med en av daqisets miniatyrsågar.

Det tar 52 sekunder.

Sen tar jag ett kliv tillbaka, lägger armarna i kors över bröstet och tittar.

De andra papporna skrockar och borrar, hamrar och sågar, gör hål i saker och fäster dem vid andra saker. Under tiden drar de skämt om bärande väggar och andra saker som omöjligt kan vara roliga.

Jag ser mig omkring efter fler saker att göra. Men alla uppgifter är redan utdelade. Jag flyttar på mina två balsalister lite grann. Läger tillbaka miniatyrsågen där jag tog den. Harklar mig och går till ett annat rum, låtsas se ut som om jag letar efter något. Mumlar för mig själv och går tillbaka.

Verktvgsbyxorna ser mig inte ens.

Jag bestämmer mig för att avsky varenda jävel av dem. Fast ingen av dem har gjort något fel. De har inte ens varit oöretvliga.

Men jag vill avsky dem för att de är utrustade med en massa verktyg, och för att de tycker att det är så lätt att bara ta för sig av fixaruppgifterna utan att ens behöva fråga vad någon annan tror och tänker.

Jag smiter till köket och dricker en kopp svart kaffe med extra martyrskap, inget socker.

Sen går jag ut på gården, till mammorna. De sopar.

Till min stora glädje ser jag ett fåtal pappor där också. Maskinlösa. Jag går fram till dem, vi utbyter plågade blickar och jag tar en sonkvast.

Sanen tar en soppråsa-
 jag från sandlä-
 dorna virvlar omkring i
 blåsten och med jämna
 mellanrum kommer en
 extra hård vindby och
 sveper ner tonvis med
 ekollon på marken, för
 att riktigt understryka
 det meningslösa i vårt
 sopande.

Sand och ekollon.
Helvete.
På insidan skrattar
verktygsbyxorna,
förmodligen åt
något dåligt
byggskämt.

NR 30

Namn:.....

Adress:.....

.....

.....

.....

RESEN BÅGE	MIDSKAN KÄSS- TÄMME	FÄRIGAN REAND	STÄLLS OPTA BN MYCKET VIETTE FÄRÅ FÄ HAR MYCKET	K	↓	
AR DEN SOM KAN KOPAS	F	A	L	N	K	AR KAND SOM SILVER STADEN
AR GRADAN	E	L	I	T	Ä	R
INSTANS	N	I	V	Å	ÖNSKOTT HÄ T FIRA FLANDE DE STÄTT	A
M	O	B	B	A	R	N
DE AR INTE TRISTESSA	M	I	O	U	S	L
KOM TILL LAND- ET T FÄRABAN	E	KAN MAN SKATTER KVALLAR	J	Å	M	K
VIKTAS T VÄNT ÄR TIDEN	N	Å	I	DOM KÄTTNING VÄR	B	U
LJUD SOM MÅNGA FENNER KODVAND	S	K	V	A	L	P
VÄDÖDES MER FÖRÖN	KAN MAN HA T SAMMA	K	O	I	L	Å
BRUGAR HA ÅRÅGA BILDER	B	A	R	N	B	O
AR UP HÖJD LEN NES- KÄTT	SOT DRÖCK	HÖJD FÖRÖLD FÖR SMIST	K	U	R	U
R	E	L	I	E	F	A
V	I	L	L	F	Å	N
→	SAMLAN DE AV STRÄN	FIXAR FILTER FÄRÖRD	R	E	N	I
© PRODUKTION © JULI 1998	H	Ö	B	Ä	R	G
SOKTA BÖCKA	R	Ä	T	T	A	G

TEMPERATA MENTS- FALL	STOD NÖRDE JULIA TÄ	FENGAR ÄTTEN FÖRSÄLJ- ÄRNE	R	KULLA	RÄSOLA VITÖRER DET MÅNDE	Ö	FLITIGT REKTAS UPPÅT	MÅSTE SEN
L	Å	N	E	B	O	K	F	O
B	A	R	N	B	O	K	B	R
INNE- FÄTTAR TEXT BILDER	L	A	I	O	U	T	B	R
VARAN HUM	O	D	L	A	R	K	N	A
AR DET INTE KILL ATT MAMUL	A	I	K	L	Ä	M	E	R
KAN ORNSA PYS	A	I	K	L	Ä	M	E	R
SÄMMA DANFAR ALMIS LEDARE	N	I	G	O	T	G	O	T
TAS AR VAL BÄR ATT TA TIDAS	N	I	G	O	T	G	O	T
SÄMMA DANFAR ALMIS LEDARE	N	I	G	O	T	G	O	T
SEUM- PUNDE	R	I	D	T	U	R	K	
FOL	U	N	G	E	T	O		
VÄXT SOM VE FÄR SÄFFAN FRÄN	A	V	R	A	K			
KOMO- KING- HAKA FÖR	Z	A	I	R	E			
SEN SÄTTIS I HÅSEN	K	O	R	K	E	N		
AR VÄD- MÅLS THVETT	G	R	O	V	T			
KOR SALAT VÄGLÖS TUNNEN	O	M	I	S	O			
KAM- SUMMET HARER BÖR	B	K	A	G	G	A		
SAM- SUMMET HARER BÖR	B	U	D	O	A	R		
KAN SKÖTT ÄRE TA	S	E	M	I	N			

Casinolotterna i kryssat nr 29 går till **Birgit Granholm** i Mariehamn. Varsin Naturlott får **Marita Karlsson** i Sund och **Rolf Kidron** i Mariehamn. Priserna kommer med posten.

Lösning på sidan 20

	7			1		6	4	
2		3					5	
5	4	1	9	6				8
4			8		9	1	3	6
		7		3	2			
		6			4		7	9
	1	5						
9			7	4		3		
			5		6	8		2

	2			4				
5				1		7		9
3		6			8		4	
4						2		6
				7	4	8		
	8		9	3			5	
		7			5		6	4
6		1		2		3		
	9							

		6					8	
		4	7				3	
				6	4		5	
		8	3	5				
			2				4	1
	7				8			
	1						7	5
9					1			
						2		4

ÄR RIS FÖR MÅNGA	I NOB- ELT NAMN	OMGIV- NING	OUPP- HÖR- LIGEN	FINNS VISSA NÄT FÖR	↴	LIKNA- R EN STÖVEL	KAN STÅ FÖR BÅDE TID OCH PENGAR	© ORDSMEDJAN		
HAR EN BLICK SOM DÖDAR	↴	↴	↴	•				↴	© Bulls 399	
TILL- GJORD									DUBBA	HON OCH HAN
UTAN STUBB		OB								
ÄRE- KRÄNK- NINGSS- BROTT							SÅDAN STEN STUDSAR BÄST PÅ VATTNET	↴		STRÖM- KARL
HOLMEN			LURAT MOTSTÄND- HAR ETT ÖDSLIGT LÄTE	AREN UTFÖRD I LÖNN				↴		
↴						↴	ETT SVAR SOM MÅNGA FÖRSTÅR		DEL- NING BAK	
AGAT	↴		↴		FIN SKILL- NAD					
ÄR INTE LÄNGRE MINST HAR FÖR- HOPP- NINGSVIS VINTER- GATAN	SLÅR MAN OFTA MED KNAPP		ORIENT- ERINGS- ÄMNEN		GAS- BOLAG	BAGA- TELL- ARTAD				
								OM- KRING KORT		
↴	↴					BRUKAS VID GÖDSEL- STACK	VERKAR FÄNGSLANDE			SVÄV- ANDE
PLACER- AS PÅ FRANSKA	MÅNGAS FÖRSTA PLATS	KULT- HAND- LING	GRYT- GRÖNT INTA GUINNESS							
FÖR- BEREDA FORM					HÖRS VID OGILL- ANDE		VERK ENGELSK SÅS			
↴										
	BRUKAR VÄL HÄSTKUR			KAN SAM- LINGSS- FÖRE- MÅLEN						

© ORDSMEDJAN

© Bulls 399

	DUBBA	HON OCH HAN
	↘	STRÖM- KARL
	↙	
	DEL- NING BAK	
OM- KRING KORT		

KAR SLANDE	SVÄV- ANDE		BRUKAR MAN BAK- GRUND	VÅGAD	VARKEN FÖRR ELLER SENARE	GRÖN GÅNG		PRACTI- CAL JOKE
				LADE VANTAR- NA PÅ PEPPE				
					WEBB- ADRESS MED ETT BEGÄR			
						VERKSAM- HETSIVER		
				↘		SÅDAN FIOL LÅTER HEMSKT		
				KAN FÖLJA EFTER SKEPP LABIL				KRÄV- ANDE MYCKET KLÖVER
HÄN- FÖRD	TRÄ SOM VÄGER TUNGT		GRUND- LIG					
↘			VITTNES- ORD					
EN AV POLARNA I POOLEN							HANDLAR OM UPP- BYGGNAD	
LÅTER OSÄK- ERT		SIG- NATUR- MELODI	KAN HJÄLPA DIG ATT FÅ PLATS	DJUR OCH BRÖD ORIG- INELL				
↘				KAN KOM- MA FRÅN SIDEN- KLÄNNING		↘	DEL AV BIBELN	
GÖRA ETT HEMLIGT MED- DELANDE							DRASUT	
↘								VAL- VARA
ENGEL- SKA PÅ KNAPP			RESISTANS EN AV LABANS DÖTTAR	SES INTE JÄMT MED JÄMNT				
				↘		DRAG- NAGEL		
				↘		HAR DOM		
PLATS FÖR STOUT				KAN TA LYRA				↘
UT- SLAGS- PLATS BEHÖVDE INTE						BLIR HÄCK- LAT		

Stöd cancerföreningens Rosa Bandet kampanj - kampen mot bröstcancer -

2,50/st

Välkommen in till Nya Åland, Uppgårdsvägen 6
och köp ditt Rosa Band pins.

Ålands
Cancerförening

SAMARBETSPARTNER:

Nya Åland
★★★★

Kom med på Chokladfestival!

Följ med till Nordiska
museet där konditorier,
restauranger och leverantörer
presenterar det absolut
senaste inom choklad.

På programmet står bl a
demonstrationer, choklad-
provning och after work
chocolate i baren. Provsma,
njut och inspireras!

Avresa: 11.10 med Rosella kl. 08.00,
retur kl. 19.00
Pris: 56 EUR vuxen,
(39 EUR under 18 år)

I priset ingår buss- och båtresa t/r, sjöfrukost, inträde
till Chokladfestivalen, choklad- och whiskeyprovning ombord m.m.

Tel. 018-22 570

VIKING LINE

MÅNDAG 6 OKTOBER KL 12.00
SISTA INLÄMNINGSDAG FÖR GÄDDOR FISKADE I SEPTEMBER

ÅLANDS LÄNGSTA FISKETÄVLING

PÅ GÄDDA

TÄVLINGSREGLER

1. Tävligen startar 1 juni och pågår till 31 oktober 2008.
2. Tävligen omfattar endast gädda fångad genom spinnfiske på åländska fiskevatten, i enlighet med gällande lag och andra bestämmelser samt god fiskesed.
3. Tävligen är indelad i två kategorier:
 - Seniorer, personer som är 15 år och äldre
 - Juniorer, personer som är 14 år och yngre.
4. Blanketter för deltagaruppgifter finns att hämta vid Nya Åland, Sunes Jakt och Fritid, Jakt- och fiskebutiken Äventyret, Fiskarboden, Båt & Fritidsvaruhuset, Hus & Fritidscenter eller på Nya Ålands hemsida www.nyan.ax.
5. Efter varje månad koras en månads-vinnare i respektive kategori,

detta är den person som fångat den längsta gäddan under föregående månad. Efter tävlings slut kommer totalsegrare, dvs. den person i respektive kategori som fångat den längsta gäddan under hela tävlingsperioden att koras.

För att delta krävs:

- Fotografi av gäddan gärna tillsammans med ett exemplar av Nya Åland daterat så nära fångstdatumet som möjligt
- Gäddans längd
- Fiskarens namn
- Fångstdatum
- Fångstplats (minst kommun och by)
- Bete
- Ange gärna även gäddans vikt, men det är längden som resultatet baseras på!
- Uppgifternas riktighet skall bestyrkas av ytterligare en myndig person.

MÅNADS-PRISER
4 ST DRAGPAKET
Totalvärde
120€

VINSTER
FÖR
1600€

HUVUDVINST SENIOR:

Magellan navigator (värde ca 300€)
från **Hus och Fritidscenter**

HUVUDVINST JUNIOR:

Mobiltelefon (värde 300€) från **MI-Data Ab**

1 JUNI - 31 OKTOBER

Jakt- och
fiskebutiken
Äventyret Ab

SUNES
Jakt & Fritid

Nya Åland
★★★★

MI
DATA

HUS &
FRITIDSCENTER

BÅT & FRITIDS
VARUHUSET
TRÄDGÅRD • LANTBRUK • FRITID
SKOCSBRUK • BÅT • KLÄDER & SKOR

Maria Nykvist
Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

” Vi har mer att spela för än Tampere och det gynnar oss.

DANIEL NORRMÉN OM VARFÖR IFK HAR EN BRA CHANS MOT TAMPERE UNITED

IFK spelar om viktiga poäng

FOTBOLL. Två av IFK Mariehamns nyckelspelare, Paulus Arajuuri och Samuel Reed är avstängda i morgondagens match mot Tampere United. Och nu blir manfallet än större i och med att Daniel Norrmén är skadad. Men han tänker positivt.

–Vi har mer att spela för än Tampere och det gynnar oss, säger han.

Imorgon möter IFK Mariehamn tabellnian Tampere United borta i Tammerfors. En gång tidigare under säsongen har de båda lagen mötts då förlorade IFK hemma med 1–4. Den förlusten kom i början av juli, just under den perioden då IFK:s trupp var som tunnast och som värst skadedrabbat.

Men trots den vinsten mot IFK och att Tampere nu senast vann mot serieledarna Inter har inte Tammerforslaget inte levt upp till förväntningarna de hade på sig den här säsongen. De senaste två åren har de ju vunnit ligan.

–De har haft en riktigt misslyckad säsong och har egentligen inget att spela för. Det skulle väl vara äran i så fall. Men jag tror snarare att det kan ge oss en bra chans i och med att vi har mycket mer att spela för, säger Daniel Norrmén.

Om IFK vinner i Tammerfors i morgon kan de ta sig förbi både RoPS och VPS i tabellen. Skulle KuPS dessutom förlora betyder det att IFK säkrar sin plats för fortsatt spel i högsta ligan.

Spelare borta

Till last för IFK ligger dock att de har två av sina nyckelspelare avstängda. Både **Paulus Arajuuri** och **Samuel Reed** åkte på ytterligare varningar i matchen hemma i söndags och kommer därför inte till spel i matchen imorgon.

Att halva backlinjen är borta har så klart skapat visst huvud-

Spelar inte. Daniel Norrmén deltog i gårdagens träning på Wiklöf Holding Arena, men han följer inte med till Tammerfors. Känningar i låret sätter stopp för spel och han tvingas nu vila till matchen därefter.

bry för IFK:s tränare **Pekka Lyyski** men som det såg ut på gårdagens träning lutar det att det blir **André Hansell** på vänsterkanten och **Andreas Björk** i mitten.

–Det känns som den mest naturliga lösningen i och med att Hansell faktiskt har spelat på den positionen mer än vad Reed har. Men laget är inte uttaget än så vi får se, säger Norrmén.

Norrmén vilar

En som definitivt inte spelar imorgon är Norrmén själv. Redan efter matchen mot FC Haka i söndags började han få känningar i låret. Han deltog i

träningen igår men kom fram till att vila är det enda alternativet.

–Det är inte allvarligt men jag känner att det drar rejält. Det är tur i oturen att det kommer nu i och med att nästa match efter söndagens är först om två veckor. Det ger mig tid att komma igen, säger han.

Större plan

Inte heller IFK:s målvakt **Dan Chilom** är tillbaka i spel utan det är återigen **Simon Enqvist** som vaktar IFK:s mål. Men att en ny backlinje skulle störa hans spel tror inte Norrmén.

–Han koncentrerar sig på sitt

och att hans spel skulle störas mer än någon annan tror jag inte. Det hänger snarare på att vi måste utnyttja ytorna bra. Vi måste spela ett tight och smart försvarsspel. Det är det som gäller. Det är en större plan att spela på där så ligger vi fel kan de helt spela bort oss, säger Norrmén.

Kvar för IFK återstår sedan två tuffa möten. Lahti borta den 19 oktober och avslutningsvis Honka hemma den 26 oktober.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Tampere United –IFK Mariehamn

Tammerfors, söndag 5 oktober 18.30

Trolig laguppställning:

Enqvist-Rikama, Björk, Lyyski, Hansell-Bayat, Niskala, Wirtanen, Wiklöf-Akombo, D.Carlsson

Skador: Peter Blomberg, Dan Chilom, Peter Sjölund, Travis Binnion, Anders Överström, Samuel Barlay, Willis Ochieng och Daniel Norrmén.

Form: IFK har vunnit sina tre senaste hemmamatcher men förlorade senaste bortamatchen mot FC Inter. Tampere vann sin senaste match mot just Inter.

ÅU ska kämpa för poäng

Åland United - HJK

Helsingfors, lördag, 13.00.

Preliminär laguppställning:

Karström, Åkesson, Kohvakka, Holmberg, Karring, Wihlman, Robison, Liljegren, Andersson, Engblom, Weimer

Skador: Rebecca Robison har knappt tränat på två veckor. Hon kommer dock till start. Likaså är läget med Maryette Karring men som spelar ändå.

Form: Åland Uniteds trupp just nu är lika liten som innan sommaren. Flera av spelarna bor nu på annan ort och har inte kunnat delta i träningarna.

FOTBOLL. En oavgjord och en vinst. Åland United har plusstatistik på tabelltvåan HJK så här långt i år. I dag möts de i Helsingfors.

–Vi ska skaka om i backlinjen och försöka ta minst en poäng, säger Åland Uniteds assisterande tränare **Urban Truedsson**.

Åland United ligger inför dagens match på åttonde plats i tabellen. Men det är tätt runt omkring dem.

Mellan sexan och tian skiljer det bara fyra poäng, det är därför viktigt med bara tre omgångar kvar att Åland United är med och krigar om varje poäng.

–Vi har inte vårt på det torra riktigt än. Det är bra om vi tar minst en poäng mot HJK, säger Åland Uniteds assisterande tränare **Urban "Ubbe" Truedsson**.

Och ÅU har spelat bra mot HJK tidigare i år. I en inom-

husmatch i mitten av februari spelade de oavgjort och i det senaste mötet på WHA vann Åland United med 2–1.

–Trots att vi återigen har en lika liten trupp som innan sommaren tycker jag att det ser ganska bra ut. Självförtroendet är bra trots den stora förlusten mot Honka för två veckor sedan som jag dessutom tycker var missvisande, säger han.

Stort problem

Men han ser dock ett annat större problem. Flera av ÅU-spelarna är inte längre kvar på Åland och kan därför inte träna med laget, utan ansluter bara till matcherna. Det gäller **Johanna Wihlman** och de båda målvakterna **Åsa Fors** och **Emelie Karström**.

–Det är vårt stora dilemma just nu är att vi inte kan träna ihop hela laget. Helt klart stör det oss, säger Truedsson.

Laget har haft två veckors vila sedan de förlorade mot ligavin-

Vill vinna. Åland Uniteds nya stjärnskott Tiffany Weimer har spelat bra så här långt. I förra matchen mot FC Honka blev det dock storförlust. I dagens match mot HJK hoppas laget på revansch.

narna Honka. Den vilan har varit både på gott och ont för ÅU.

–Vi var uppe i bra tempo då så på det sättet var det dumt med vila. Fast å andra sidan behövde Rebecca Robison och Emilie Karring vilan eftersom de skadade sig något under den senaste matchen, säger han.

Båda de spelarna kommer dock att försöka att spela i Helsingfors i dag, men Robison har i stort sett helt varit borta från träning i två veckor.

Trots att det har varit tunnt med folk på träningarna har

de noga gått igenom vad som krävs för att åter vinna mot HJK.

–Deras svagaste länk är det defensiva. Vad vi måste göra är att sätta ordentlig press på mittfältet och sedan skaka om i deras backlinje. Och jag tror det kommer att gå bra. Det kommer att bli tight i mitten men det kommer också att ge ytor. För övrigt tänker vi inte ändra på vårt spel utan kommer att spela på som vi gjort innan, säger han.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax

Sportens kom ihåg

■■■ **Babysim:** Börjar torsdagen 23 oktober och söndagen 26 oktober. Platsen är Folkhälsans allaktivitetshus på Skeppargatan 11. För mer information och anmälan ring Bodil eller Gunilla på 16102.

■■■ **Folktrace Åland:** Finns det intresse av att åka till Skepptuna 25 oktober med buss och se på folktrace? Vi måste bli minst 20 stycken personer. Kontakta Tobias Björkman 04575541503

■■■ **IFK-bowling:** Årsmöte på Idrottsgården 14 oktober 19.00.

■■■ **IFK-fotboll:** Oldboys och veteraner inneträningarna börjar på söndag 18.00 i Baltichallen.

■■■ **JIK-friidrott:** För Dig upp till 15 år i Jomala! Janne-Terrängen i dag 12.00 Vikingavallen. Välj själv distans: 600m, 1200m, 1800m, 2400m. Medalj till alla. Janne Holmén kommer att närvara och kommer bla att signera några tröjor som vi delar ut. Info om vår Löparskola.

■■■ **Måndadstävling:** ÅID-simning inbjuder till månadstävling med utmanaren i dag i Mariebad. Insim 10.00, tävling 11.00. Hjärtligt välkomna.

■■■ **NÅSS-simning:** Tuire Granesäter arrangerar två "Prova-På-Tillfällen" med det senaste inom vattengymnastik. Det första tillfället blir den 25 oktober 15.30 i Ålands Idrottscenter.

■■■ **NÅSS-simning:** Vi inom NÅSS efterlyser fler funktionärer till Vikingsimmet, som arrangeras 18 - 19 oktober av ÅID:s simutskott.

■■■ **ÅID-cykel:** Ni som vill anmäla er till Vätternrundan 2009 för en start cirka 03.30 (också annan starttid kan ordnas enl. ök.) Möjligt att boka boende samtidigt. Anmäl er till Kenneth Hellsten tel. 23906 senast fredag 8 oktober.

■■■ **ÅID-cykel:** Entimmes-tempo (40 km) på Bergövägen i morgon 11.00. Start vid vägskälet i Bamböle.

■■■ **ÅID-skidor:** Arrangörskurs för längdskidtävlingar, fredag 17 oktober 18-22 och lördag 18 oktober 09-13 på Vikingahal-len. Glenn Lindholm från FSS är kursdragare. Glenn kommer också att informera om nyheter inom vallning och material.

■■■ **ÅID-skidor:** ÅM på rullskidor lördag 18 oktober 14.00 i Bengtsböle Lemland. Herrar och damer 27km, juniorer U16 år 8km. Klassisk stil. Anmälningar till ÅID:s kansli tel. 19170 senast torsdag 16 oktober. Prisutdelning för Åländska rullskidcupen efter tävlingarna.

■■■ **Ålands cupen final:** ÅLHAF Ridsport / Ålands Ryttare / RK Sleipner: Samtidigt finaler i Ålands cupen på lördag. Mer info och proposition finns på www.alandsryttare.com samt www.sleipner.aland.fi. Frågor: Mia 040-5640468.

■■■ **ÅSSF-skytte:** Gubbdagis med alla former av luftvapenskytte börjar måndagen den 6 oktober 13.00 i Bredmo skyttepaviljong, och fortsätter varje måndag samma tid, hela vintersäsongen.

Rutin ska säkra hemmavinst

Jubel i Jomala. Jomala IK var här bara en match från avancemang till division I. Från vänster i bild jublar Tanja Sjöblom, Sofie Lindman, Sandra Ekström, Marie Nordqvist, Pia Saku och Erica Johansson, av vilka alla deltar i dagens match med undantag från Nordqvist.

VOLLEYBOLL. I dag inleder Jomala IK:s volleyboll-damer säsongen i division I, med att ta emot Bromma i Vikingahallen.
–Trots att det säkert blir nervöst och stirrigt i början, känns det bra att inleda på hemmaplan, säger JIK-spelaren Pia Saku.

Med minsta möjliga marginal vann Jomala IK kvalserien till spel i division I i våras. Det var i en rysare mot Södertelge, där till slut poängskillnad fick skilja de båda lagen åt.
I dag debuterar de i division I, och första matchen avgörs

på hemmaplan. Motståndet står Bromma för, ett lag de inte har någon tidigare erfarenhet av.
–Bromma är helt nya motståndare för oss, men vi har Josefin Gustavsson i laget som har tränat med dem. Det har ju hjälpt oss till viss del med tanke att hon kan deras spel och vet deras nivå, säger JIK-veteranen Pia Saku.

Rutinerat lag
Tillsammans med många av de andra i laget har Saku just spelat i JIK under många år. Hon tror att rutinen är JIK:

s styrka mot Bromma som ställer upp med ett ungt lag denna säsong.
–Det tror jag är till vår fördel. Även om vi också har tagit upp juniorer har vi mycket rutin i laget, säger hon,
Men trots ett ungt lag menar Saku att de ändå har en imponerande bredd.
–Det är deras styrka. Även om de har en spelare som har en dålig dag så är det inte kört för dem. Samtidigt har de fler spelare så de kan variera sitt spel mer. Det betyder att så fort vi har lärt oss deras spel kan de sätta in

en annan på den positionen, säger hon.
Tränat försvar
Inför dagens match har de tränat extra på olika försvarssystem.
–Vi räknar med att få mycket bollar längs linjerna så vi har tränat på att stå rätt och att blocket fungerar bra, säger hon.
Att första matchen för säsongen spelas just hemma i Vikingahallen ser Saku bara fördelar med.
–Det är skönt att det är hemmaplan. Det känns bättre för oss, men jag räknar med

att det blir lite nervöst. I varje fall att första setet blir lite stirrigt.
Skadefria
Det är en så gott som fulltalig trupp som kommer till start i dagens match, med undantag från passaren Marie Nordqvist som är bortrest. Det är också ett frågetecken kring centern Anna Lindqvist som eventuellt blir borta på grund av att hon stukade foten för några dagar sedan.
Klockan 14.30 börjar matchen i Vikingahallen.
MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax

JIK tror på vinst i premiären

VOLLEYBOLL. I morgon är det herrarna i Jomala IK:s tur att starta säsongen i division I.
De tar emot Bromma B, ett lag de har gott facit mot.
–Det är ett möte vi borde vinna, säger JIK-spelaren Marcus Påvals
Jomala IK mötte Bromma B två gånger förra säsongen, och i båda mötena vann JIK. Matchen på hemmaplan var en relativt enkel seger för JIK, medan de på bortaplan fick kämpa rejält för att ta hem matchen.
–De kan vara riktigt luriga i bland, och vi måste vara beredda på att det kan komma spelare med från deras a-lag som är riktigt vassa. Vi måste även passa oss för att gå ut och tro att det ska bli en
Segerviss. Marcus Påvals ser fram emot morgondagens match. Jämför han JIK med motståndarna Bromma B tror han bara det kan sluta på ett sätt - med vinst i premiären.

enkel match, för det var precis vad vi gjorde när vi mötte dem borta. Och trots att vi vann då var det inte helt enkelt, säger JIK-spelaren Marcus Påvals.
Tror på seger
Förra helgen spelade JIK i Uppsala Cup och slutade där tvåa. Påvals menar att det var en bra värdeomrätare för hur bra de är nu.
–Där fick vi visa lite vad vi går för. Det gäller bara att vi har tålamod nu och inte går ut för hårt mot Bromma B, för det är lätt att man får övertändning då. Vi måste tänka på att vara fullt koncentrerade hela tiden, säger han.
Men det var inte bara positiva nyheter från Uppsala Cup. Under turneringen drog Fredrik Skog på sig en bristning i vaden. Han var med på träningen i torsdags men är lite av ett frågetecken inför morgondagens match.
–För övrigt ser det riktigt bra ut. De har rutinerade spelare som är bra i försvaret. Men vi har också ett bra

försvar och ett bättre anfall och bättre servmottagning än de. Som jag ser det ska det inte vara några problem. Men man ska aldrig ta ut segern i förskott, säger Påvals.
Tur med matcher
Påvals och laget är nöjda med hur inledningen på säsongen är planerad. Han menar att det blir betydligt jobbigare för Uppsala och Lidingö eftersom de möter varandra direkt i premiären.
–Det får bekänna färg med en gång. För oss tror jag det kan bli en bra start på säsongen. Att det är hemmaplan i premiären känns alltid bra. Sen fortsätter det med Teknikum i andra omgången och de kom sist förra året. En mjukstart helt enkelt som passar oss för då får våra spelare möjlighet att komma in i spelet bra, säger han.
I morgon klockan 14.30 spelar JIK:s herrlag mot Bromma B i Vikingahallen.
MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

HJK:s kapten fortsätter i tre år
■FOTBOLL. HJK:s lagkapten Heidi Lindström har skrivit på ett nytt treårigt kontrakt med klubben. Lindström är 26 år och har spelat för HJK sedan 1992. På sin meritlistan har hon även 21 A-landskamper. (jl)

Santander slog ut Honka

■FOTBOLL. Honkas europeiska äventyr är förbi för den här gången. Spanska Racing Santander slog ut Esboklubben i den första omgången av Uefacupen. Santander vann den första matchen hemma med 1-0, och vann med samma siffra i returen som spelades i Helsingfors på torsdagskvällen.
Santander avgjorde matchen då endast fyra minuter spelats. Ett skott från långt håll studsade via Honkaförsvaret i ribban och på returen hade Edu Bedia en lätt uppgift att placera bollen i mål.
Det tidiga målet innebar att Honka var tvungen att göra tre mål för att gå vidare.
Honka fick sin bästa chans mot slutet av första halvlek men Aleksandr Kokko klarade inte av att överlista Tono Rodriguez i gästernas mål. Efter det såg Santanders försvar till att Honka inte fick några riktigt farliga lägen. (FNB)

Sport på gång

- LÖRDAG**
Volleyboll
Vikingahallen
Division I, damer: 14.30
Jomala IK-Bromma.
- Motorsport**
Geta
Backrace: 12.00.
- Fotboll**
Sportkila
Division IV: 17.00
Sunds IF-TuWe
- Friidrott**
Vikingahallen
Janne-terrängen: 12.00
600m, 1.200m, 1.800m och 2.400m. För dig upp till 15 år.

- Simning**
Mariebad
Måndadstävling: Insim 10.00, tävling 11.00.
- Hästsport**
Ålandstravet
Ålandscupen final: Lördag 10.00 hoppning och 13.00 dressyr

- SÖNDAG**
Volleyboll
Vikingahallen
Division I, herrar: 14.30
Jomala IK-Bromma B.

- Cykel**
Bamböle
Entimestempo: Start 11.00, 40km.

Vi har MÅL i mun!

Direktsänd fotboll
i Ålands Radio 91,3 MHz
5.10 kl. 18.15
Tampere United - IFK Mariehamn

Kommentator:
Owe Sjöblom

LÄTT

MEDEL

8	7	9	2	1	5	6	4	3	7	2	9	5	4	3	6	8	1
2	6	3	4	8	7	9	5	1	5	4	8	6	1	2	7	3	9
5	4	1	9	6	3	7	2	8	3	1	6	7	9	8	5	4	2
4	5	2	8	7	9	1	3	6	4	7	3	8	5	1	2	9	6
1	9	7	6	3	2	5	8	4	9	6	5	2	7	4	8	1	3
3	8	6	1	5	4	2	7	9	1	8	2	9	3	6	4	5	7
6	1	5	3	2	8	4	9	7	2	3	7	1	8	5	9	6	4
9	2	8	7	4	1	3	6	5	6	5	1	4	2	9	3	7	8
7	3	4	5	9	6	8	1	2	8	9	4	3	6	7	1	2	5

> LEDIGA PLATSER

Vi söker

STÄDARE

på deltid till våra butiker.

Anställning omgående och lön enligt överenskommelse.

Mer information ges av Tom Forsbom tel 0400 527 313

MAGIQUE

tyger

SVÅR

7	5	6	1	2	3	4	8	9
2	8	4	7	9	5	1	3	6
3	9	1	8	6	4	7	5	2
1	4	8	3	5	9	6	2	7
5	3	9	2	7	6	8	4	1
6	7	2	4	1	8	5	9	3
4	1	3	6	8	2	9	7	5
9	2	7	5	4	1	3	6	8
8	6	5	9	3	7	2	1	4

> SÄLJES

FÖRETAG TILL SALU

Väl inarbetat företag i Ur- och Guldbranschen, med centralt läge i Mariehamn utbjudes till försäljning.

Närmare upplysningar ges av Gunnar Mattsson, Uotila & Mattsson Ab, tel. 13 366, e-mail: gunnar.mattsson@uotilamattsson.fi

> LEDIGA PLATSER

Crosskey Banking Solutions är en leverantör av banklösningar. Systemen är speciellt framtagna för att leverera personaliserad bankservice oavsett distributionskanal. Crosskey är ett helägt dotterbolag till Ålandsbanken Abp och har i dagsläget cirka 150 medarbetare och omsätter ca 20 m euro. Huvudkontoret finns i Mariehamn med filialer i Åbo och Stockholm. Crosskey arbetar med huvudsaklig inriktning på den nordeuropeiska marknaden. Bland Crosskeys kunder finns Ålandsbanken, Tapiola Bank, S-bank och DnB NOR.

CROSSKEY BANKING SOLUTIONS

Till vårt huvudkontor i Mariehamn söker vi en

BANKING SPECIALIST

Som Banking Specialist har du djup bankkunskap inom ditt produktområde och utgör en av de viktigaste länkarna mellan kund och systemutvecklare. Du arbetar med kund-ärenden, förbättringar av produkten, kravspecifikationer, testning och dokumentation.

Vi söker dig som är strukturerad, tycker om att ta ansvar och kan fokusera på uppgifter i högt tempo. Vi ser gärna att du har erfarenhet från bankbranschen och erbjuder dig ett intressant och stimulerande arbete i en utvecklande miljö.

SYSTEM DEVELOPER

Vi behöver förstärkning till våra utvecklingsteam som nu jobbar med den senaste tekniken inom utvecklingsmiljö för System i. Som systemutvecklare blir dina främsta arbetsuppgifter att utveckla våra kunders banksystem i samråd med våra bankspecialister.

Vi söker dig som är en engagerad, strukturerad och analytisk medarbetare. Du bör ha lämplig IT-utbildning eller motsvarande arbetserfarenhet. Vi önskar att du har kunskap eller erfarenhet av systemutveckling oberoende av programmeringsspråk. Vi erbjuder dig givetvis den utbildning som behövs och du får jobba med i ett glatt team med goda möjligheter att växa och avancera.

Se vidare information om tjänsterna på www.crosskey.fi

Om du har frågor kring tjänsterna kontakta Department Manager Barbro M Andersson eller HR Manager Monika Mansnerus 0204 29022. Sänd din intresseanmälan senast 19.10.2008 per e-post: career@crosskey.fi

Samlar underskrifter mot avrättning

I morgon är det internationella lärardagen. Alla har dock inte möjlighet att fira, läraren Farzad Kamangar väntar på sin dödsdom i Iran.

Ålänningarna Bita Khani, Mohammed Sharifi och Behrang protesterar idag på Torggatan och vill ha din underskrift.

I slutet av förra året samlades cirka 400 underskrifter in bland ålänningarna som protest mot de studenter som orättvist dömts till döden och till fängelsestraff i Iran. Protesten var världsomfattande och gjorde att Adnan Hassanpours dödsdom upphävdes samtidigt som flera studenter friades.

Idag är det på nytt dags för en protest världen över. Klockan 11.00-13.00 finns Bita Khani, Mohammed Sharifi och Behrang utanför Zeipels på Torggatan med namnlistor. Den här gången handlar det om ett internationellt upprop mot läraren och människorättsaktivist Farzad Kamangar samt sex av hans kollegor.

–Det är internationella lärardagen imorgon, men idag rör sig mer folk på stan, säger Khani.

Hungerstrejkar

Kamangar är dömd till döden då han anses som en fara för landets säkerhet genom sitt

Protesterar. I dag finns Bita Khani, Mohammed Sharifi och Behrang på Torggatan med protestlistor mot det dödsstraff en lärare i Iran väntar på.

Foto: STEFAN ÖHBERG

medlemskap i en politikorganisation, något som han själv förnekar.

–I Iran har cirka 200 politiska fångar hungerstrejkat i 40 dagar nu, berättar Bita Khani.

Vad händer med namnunderskrifterna?

–Vi skickar kopior till parlamenten, utrikesministeriet och till Amnesty. Förra gången hjälpte det jättemycket och vi hoppas många skriver på, säger Khani.

–Listor skrivs under i hela världen, säger Mohammed Sharifi.

Organisationen Education International representerar

drygt 30 miljoner lärare världen över och protesterar mot dödsdomen. Mer om Farzad Kamangars öde går att läsa på <http://www.ei-ie.org/save-farzad>.

MALIN TILLSTRÖM
malin.tillstrom@nyan.ax
tfn 528 478

Kyrkoherde Joe Brandt beviljades avsked

Karlström tar över ansvaret för Jomala församling

Jomalas kyrkoherde Joe Brandt beviljades avsked från sin tjänst vid domkapitlets möte i går.

Domkapitlet beviljade det begärda avskedet från 1 april nästa år då han går i pension. Tjänsten förklarades ledig att sökas senast den 3 november. Joe Brandt beviljades också begärd tjänstledighet från 6 oktober till 5 december.

Kyrkoherden i Mariehamns församling **Jan-Erik Karlström** har förordnats att vid sidan av

egen tjänst och med hjälp av tillgänglig arbetskraft sköta kyrkoherdetjänsten i Jomala församling under Joe Brandts tjänstledighet.

Avvaktar

Det var det enda beslut som fattades angående Jomala församling vid gårdagens möte, berättar notarie **Clas Abrahamsson**.

–Vi avvaktar med det övriga. Det beror på hur saker och ting utvecklar sig i församlingen. Mycket av det kan inte domkapitlet göra något åt.

En omständighet är att en konsult anlåtats för att få ordning på samarbetssvårigheterna.

–Han har besökt församlingen under veckan och ska komma tillbaka. Personalens välbefinnande är på det sättet lite omhändertaget.

Reder upp bakåt

Beträffande resultatet av den ekonomiska specialrevisionen som gjorts hänvisar Abrahamsson till att kyrkorådet i församlingen har begärt hjälp

av utomstående med att reda upp ekonomin. Det gäller också bakåt i tiden, förklarar notarien.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Platser lottas ut till bingofinal

Den 8 november arrangerar Paf bingofinal i Mariehamn med **Linda Lampenius** som bingovärd och under hela oktober kan den som spelar bingo hos Paf vinna en finalbiljett för två till Åland.

–Utlottningen sker ombord på de flesta kryssningsbåtarna på Östersjön, bland dem som köper bingoletter på Åland och bland alla som spelar bingo på nätet, skriver Paf i ett pressmeddelande.

Till bingofinalen garanterar Paf en jackpott på 10.000 euro plus en del radvinster på 2500 euro och andra tröstvinster. Sammanlagt blir det 400 deltagare som gör upp om vinsterna i Idrottsgården i Mariehamn.

Mer detaljerad information finns på Pafs hemsida. (ml)

> MÖTEN

Lappo Sportfiskevatten Ab och Lappo Samfällighet

ordinarie stämma
Klockkulla 16.10.2008 kl 19.30

> LEDIGA PLATSER

Just nu letar vi på marknadsavdelningen efter:

Customer Support Coordinator,
Marketing Coordinator,
Web Coordinator,

sök nu

Paf är ett innovativt och snabbt expanderande nordiskt spelbolag. Vår mission har sedan 40 år tillbaka varit att skapa njutning och underhållning som berör människors liv, genom att erbjuda penningspel på internet, ombord på fartyg och på Åland i en säker, social och ansvarsfull miljö. Vi verkar på en dynamisk och mycket konkurrenskraftig marknad med ambitionen att Paf skall bli ett internationellt ledande spelunderhållningsbolag. Under 2007 omsatte Paf koncernen över 105 miljoner euro, med en vinst på 42 miljoner euro. Paf koncernen har över 400 anställda placerade i Mariehamn, Helsingfors, Stockholm, Tallinn och London.

Går du igång på klyschorna "spindeln i nätet" och "många bollar i luften"? Då kanske du är rätt person. Som koordinator ansvarar du för planering, koordinering och samordning av interna projekt. Rollen innebär att samordna kortsiktiga och långsiktiga projekt inom utsatta tidsramar. Du kommer att ha daglig kontakt med bland annat Country Managers, Product Owners, leverantörer, beställare samt kollegorna i ditt team. Tjänsten som koordinator innebär omväxlande arbetsuppgifter som kan variera dag för dag. Du kommer att ha ett nära samarbete med många olika avdelningar och du kommer även att assistera din närmaste chefs vardagsutmaningar.

Välkommen med din ansökan senast 17 oktober 2008. För mer information kring tjänsterna vänligen besök www.grouppaf.com.

TV-programmet

10.15 Go'kväll (R) [9475094] Magasin.

11.00 Fråga doktorn (R) [9226487]

11.45–12.15 Plus (R) [1823988]

12.40 Morgonsoffan (R) [918549]

13.10 Andra Avenyn (R) [745346]

13.40 Andra Avenyn (R) [766839]

14.10 Andra Avenyn (R) [121742]

14.40 Livet i Fagervik (R) [3878839]
Del 2 av 12. Doktor Sten vill stämma en patient, Erland, som har attackerat honom på mottagningen. Det visar sig att Sten och Erland är bröder.

15.25 Anders och Harri (R) [3430758]
Repris från 29/9.

15.40 Doobidoo [9948839]
Musikalisk frågelek. Del 6 av 12.

16.40 Byss [146075]
Serie på teckenspråk för ”unga vuxna”. Del 3 av 10. Även 5/10.

16.55–18.40 Handboll: Hammarby–HC Granitas–Karys [4531029] Direkt. Champions League.

18.50 Helgmålsringning [3683162]
Från Umeå med Marcie Razmgah, bördig från Iran men bosatt i Sverige sedan många år.

18.55 Sportnytt [3682433]

19.00 Rapport [79029]

19.15 Bolibompa [402758]

20.30 Rapport [76926]

20.45 Sportnytt [4803346]

21.00 Svensson, Svensson [471]
Svensk komediserie från 2008. Del 4 av 13. Ebba får ett toppjobb inom FN och ska bo ett år i New York. Max tänker flytta med, något som Gustav absolut vill förhindra. Även 5/10, 8/10, 10/10.

21.30 Lilla Melodifestivalen 2008 [76520] Musiktävling. Direktsänd helkväll med sång, musik och dans. Programledare: Nassim Al Fakir. Även 5/10.

23.00 Five days [992636]
Del 5 av 5. Utredningen av mordet på Leanne får en knuff framåt. Även 5/10.

0.05 Videokväll hos Luuk (R) [86679]
Pratshow. Del 5 av 8. Även 5/10.

0.35 I samlarens spår [8875308] **FILM** Amerikansk thriller från 1999. I-rollerna: Denzel Washington, Angelina Jolie.

2.30–9.05 SVT24 [88424501]

9.00 Bolibompa [25384]

10.00 Sagoträdet [85988]

10.15 Unna Junná [5321839]

10.30–11.00 Karamelli [4384]

11.50 Smarta djur (R) [4964810]
Även 8/10.

12.15 Perspektiv (R) [832655]

12.45 Världens konflikter (R) [288810]
Även 5/10.

13.15 Göteborg – en hotad stad (R) [5503471]

14.15 Singelmammor (R) [491013]

14.45 Närbild (R) [830988]

15.15 Söderläge (R) [8695704]

15.45 Existens (R) [8616297]
Även 5/10.

16.15 Uppdrag granskning (R) [603636]

17.15 Älskade robot (R) [2943278]

18.15 Stockholm Early Music Festival 2008 (R) [2975988]
Veckans konsert.

19.15 Landet runt [677520]
Veckokrönika. Del 8 av 24. Programledare: Karin Mannberg. Även 5/10, 6/10.

20.00 Mitt hus i Umbrien [9997346] **FILM** Amerikanskt tv-drama från 2003. Efter att ett tåg på väg till Milano utsatts för ett sprängattentat fläts fyra överlevande främlingars liv samman. I rollerna: Maggie Smith, Timothy Spall, Ronnie Barker.

21.40 Barnvakten [653655]
Svensk kortfilm från 2007. Louise Edlind spelar huvudrollen i denna korta thriller där en nyförälskad mamma åker på kärlekssemester.

22.00 Rapport [99902]

22.05 Pophoran, den amerikanska drömmen [4208704]
Amerikansk dokumentär från 2007. I-porrindustrin är alla glada. För familjemamman med sina två barn är hennes porrsajt en bra ekonomisk affär som bidrar till familjen.

23.05 Sanningen om Långt ner i halsen [6054723]

0.35 Rapport [82569414]

0.40 Ron Jeremy – porrstjärna [9175105]

2.00–4.30 Boogie nights [77945560] **FILM** Amerikanskt drama från 1997. I-rollerna: Burt Reynolds, Mark Wahlberg.

7.30 Prinsen och tigergarpojken **FILM** [7060487] Amerikanskt drama från 2000. I rollerna: Aidan Quinn, Alan Bates.

9.25 Ska du säga [4083100]

9.55 Ska du säga [4071365]

10.25 Simpsons (R) [3963471]

10.55 How I met your mother (R) [3951636]

11.25 How I met your mother (R) [3073907]

11.55 Scrubs (R) [2558471]

12.25 My boys [272029]

12.55 My boys [542810]

13.25 Help me help you [8006742]

13.50 Sjukhuset (R) [791471]

14.20 Sjukhuset (R) [156384]

14.50 Sjukhuset (R) [144549]

15.20 Sjukhuset (R) [2549723]

15.50 Du är vad du äter (R) [5216617]

16.45 Top model 10 (R) [4009278]

17.40 Top model 10 (R) [8120278]

18.40 Top model 10 (R) [2887452]

19.40 Lyxfällan (R) [4446094]

20.40 Crocodile Dundee i Los Angeles [805346] **FILM** Amerikansk komedi från 2001. Tiden har hunnit ikapp Walkabout Creek, och det är inte längre tillåtet att jaga krokodiler. I rollerna: Paul Hogan, Linda Kozlowski, Jere Burns. Regi: Simon Wincer.

22.30 Sing a long [461487]
Svenskt underhållningsprogram från hösten 2008. Del 4. Alex Schulman tävlar med Sandra Dahlberg och Sussie Eriksson. De möter Linda Bengtzing, Tobbe Blom och Claes Malmberg.

23.30 Extra extra! [928742]

0.00 Get Carter [694940] **FILM** Amerikansk thriller från 2000. I-rollerna: Sylvester Stallone, Michael Caine.

2.00 Taboo [2612211] **FILM** Amerikansk skräckfilm från 2002. I rollerna: Nick Stahl, Eddie Kaye Thomas.

3.30 Retrograde [3350853] **FILM** Amerikansk-engelsk-italiensk sci fi-film från 2004. I rollerna: Dolph Lundgren, Silvia De Santis.

5.05–5.55 Bride and grooming [5544582]

7.00–9.59 Barnprogram [53666549]

7.00 Boblins [144013] **7.15 Elias** – den lilla räddningsbåten (R) [5727365] **7.25 Elias...** (R) [5723549] **7.35 Teletubbies** (R) [8939297] **7.55 Thomas** tåget (R) [3316100] **8.05 Rupert** Björn [1908029] **8.15 Boblins** [1824013] **8.25 Lazy town** (R) [1451758] **8.50 Pororo** [1811549] **9.00 Pokémon** [598810] **9.20 Yu-Gi-Oh GX** [5242365] **9.45 Mimmi & Moje** i fjällen [6581015]

9.59 Nyhetsmorgon lördag [448853100]

12.30 Idol 2008 (R) [2853297]

13.25 Idol 2008 (R) [2025549]

13.40 Älskade låtsas-bäbis (R) [8242907]

14.30 Sverige i veckan [644758]

15.00 Tipslördag [9402636]

16.50 Fotboll [93911075]
Direkt. **16.50 Helsingborg–Elfsborg** [2881013] Direkt. **17.55 Tipslördag** [7514617] **18.00 Helsingborg–Elfsborg** [903568] Direkt.

19.00 Tipslördag [574346]

19.50 Keno [5649452]

20.00 Nyheterna [560297]

20.25 Vädret [4421617]

20.30 Postkodmiljonären [303384]

21.00 Programstart: Stjärnor på is [3038487] Svenskt underhållningsprogram från 2008. Del 1 av 10. Programledare: Carolina Gynning, Carina Berg. Även 11/10.

22.35 Lotto, Joker och Drömvinsten [2207926]

22.50 Programstart: Stjärnor på is, forts [3159520]

23.00 Nyheterna och vädret [998181]

23.15 Stjärnor på is [7067094]

23.35 The manchurian candidate (R) **FILM** [4663094]
Amerikansk thriller från 2004. I rollerna: Denzel Washington, Meryl Streep.

2.00 En officer och gentleman (R) **FILM** [25613414] Amerikanskt romantiskt drama från 1981. I rollerna: Richard Gere, Debra Winger.

4.20–6.05 This time around [8110921] **FILM** Amerikanskt drama från 2003. I rollerna: Carly Pope, Sara Rue.

15.50 Vi på Langedrag
Del 15 av 27. Simma med hästar. Alla skall delta i höbärgningen.

16.15 Samtal med Melita
Sissel Lund-Stenbäck, norskan som efter några dagars bekantskap ingick äktenskap med den redan då aktive politikern Pär Stenbäck, har inte ångrat sig.

16.45 Obs

17.15 Lokal-tv-fönstret
Lokal-tv-program från olika delar av Svenskfinland. Bl a Ålands sjödagar 2008.

17.45 Buu-klubben: Plåstret
Missade du Bärtil den här veckan? Plåstret räddar dig.

18.15 Tv-nytt

18.25 Sportnytt

18.30 Nikolaj och Julie
Del 21 av 22.

19.20 Nobelpristagarnas bästa
AIV och andra uppfinningar. Finländaren Artturi Ilmari Virtanens foderkonserveringsmetod hör till de enskilda forskarnas snilleblixtar.

19.30 Ursäkta Birgitta! – Frågesport för sexor
Del 5 av 13. Köpings skola från Malax tävlar mot Risö skola från Larsmo.

20.00 Tv-nytt

20.10 Sportnytt

20.20 Niklas mat (R)
Matprogram. Del 8 av 12. Nöter, russin och härligt fluffigt ris i arabiska lammgrytan Mansaf. Dessutom hjortronmaränger och en lika snabb som ljuvlig bruschetta med varmrökt lax. Programledare: Niklas Ekstedt.

20.50 Lone Scherfig i närbild (R)
Om nordiska filmregissörer.

21.20 Film: Monstertorsdag **FILM** Norskt drama från 2004. Even är bestman på Tords bröllop. Tyvärr är han också kär i bruden, Karen. Even bestämmer sig för att lära sig surfa, för att imponera på Karen. I rollerna: Vegar Hoel, Silje Salomonsen, Andreas Cappelen. Regi: Arild Østin Ommundsen.

23.00–23.25 Pinsamt (R)
Dansk komediserie.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ

9.00 Kulturen. Repris av måndagens, tisdagens och onsdagens Kulturen. **9.45** Musik. **10.00** Jakt och fiske. Repris från onsdagen Med Leif Sundberg. **11.00** Musik. **12.00** Apropå. Programmet aktualiserar viktiga ämnen i form av reportage och gäster. Du som lyssnar kan också höra av dig med dina funderingar och erfarenheter kring det aktuella ämnet via mess och mail. Repris från tisdagen. **12.45** Musik. **13.00** Veckans gäst. Repris från fredagen Med Tom Wiklund. **14.00** Pensionärstimmen. Repris från måndagen Med Rainer Johansson. **15.00** Min musik. Repris från tisdagen Med Bengt Hannus. **16.00** Psalmsångscafé. Med Ann-Christine Karlsson. **17.00** Jazz med Wallers. Sänds i repris 11/10 Med Ann-Christin, Kurt Waller. **18.00–19.00** Musik.

Se det med egna ögon!

www.24.ax

8.00 Tv-nyheter [10100]

8.05 En fascinerande värld: Ett år i Tibet [6991164]

9.00 Tv-nyheter [59075]

9.05 Loppis [3583181]

10.00 Tv-nyheter [72926]

10.05 Morgonetten [2782568]

10.45 Människornas parti [5511742]

11.00 Tv-nyheter [11891]

11.05 Strada [1846839]

11.35 K-kont [7037891]

11.55 Morgonhjärta [58501365]

12.30 Basaren: Kvinnoenergi [9926]

13.00 Tv-nyheter [83549]

13.05 Nyheter på teckenspråk [3641758]

13.10 Ettans dokumentär: Prematurens ödestimme [4633365]

14.10 Ilona Rauhala [7695162]

14.45 Familjen Serrano [4088549]

16.05 De ryska emigranterna [6212704]

17.00 Tv-nyheter [92162]

17.10 Droppen [7640128]
En tanke om tro.

17.15 Hemgatan [4652346]

18.00 Tv-nyheter och väder [77100]

18.10 Sportrutan [3691181]

18.15 Finländsk anti-kruna [298452]

18.50 Den vida naturen: Kina [4041094]

19.40 Team Pullman [5830051]

20.30 Tv-nyheter och väder [61094]

20.45 Lotto [8069346]

20.50 Sportrutan [526742]

21.15 Människornas parti [1448810]

21.30 Nyhetsläckan [810]

22.00 Säg att du älskar mig [64549] 6/10. Dave och Katie funderar på den föregående kvällens händelser hos May. Det började med en låst dörr och slutade nästan som ett gräl.

22.45 Klöver dam [781617]

23.10 Vänner och krokodiler [3289181] **FILM** Brittiskt drama från 2005. I rollerna: Damian Lewis, Johdi May, Robert Lindsay. Regi: Stephen Poliakoff.

1.00 Euronews [1930872]

1.10 Nyhetsfönster [44806308]

4.00–8.00 Nyhetsfönster [86539785]

6.00 Frågespel [61100]

7.00 Tellus-frågesport [1625365]

7.45 Barnprogram [39144891]

10.30 Fatta micken [4009162]

11.20 Spelnytt [3989520]

11.50 Oddasat [4812704]

12.05 Regionala nyheter [7537075]

13.25 Fiskedrag [7553075]

13.50 För en mark [5150810] **FILM** Finsk komedi från 1938. F Fartfylld komedi efter en pjäs av Hilja Valtonen om en modetecknare som låtsas vara rik arvtagerska. Regi: Risto Orko.

15.05 Helan & Halvan: Det bästa [9985704]

15.10 Harry och pappa i köket [8612471]

15.40 Ransu – hela Finlands hund [699487]

16.20 V75-travet [756926]

16.55 Respasset: På Alpernas gletschrar [4856538]

17.45 Familjen Metsola – presentation (R) [6360100]

17.50 SF-story (R) [1540839]

18.50 Tv-nyheter [1573568]

19.00 Sportrutan [44891]

19.05 Tvåans höstväder

19.10 Långt fallna [612013]

19.35–20.20 Stallstjärnor [681723]

20.22 Ungkarlen Pekko (R) [200532984]

20.50 Stolberg [5358433]

21.50 Tv-nyheter, väder och sport [8302075]

22.05 Betty tur & retur [4308549] **FILM** (Nurse Betty) Amerikansk thrillerkomedi från 2000. Thrillerkomedi där en kvinna, chockad över mordet på sin make, söker efter sin idol i Hollywood med två lönnmördare efter sig. I rollerna: Renee Zellweger, Morgan Freeman, Chris Rock. Regi: Neil LaBute.

23.55 Da Vincis mordutredningar [5728100]

0.40 Musik-tv: Obligatoriska grejer [1532501]

1.10 Tellus-frågesport [4550834]

2.00 Frågespel [4977766]

3.00 Dolt ord [4971582]

4.00 Sudoku [4980230]

5.00–6.00 Dolt ord [4968018]

6.00 Den rätta [8230907]

7.45 Doras äventyr [6558433]

8.15 Lilla kockskolan [6566636]

8.45 Disneys Tarzan [6650029]

9.15 Pokémon [5006988]
Japansk animation med finskt tal.

9.40 Warner esittää: Zorro [6706433]
Verkställaren.

10.05 Batman [4532568]
Joker gör en tjänst.

10.30 Hannah Montana [464094]

11.00 Vad ska vi äta idag? [239655]

11.05–11.35 Köpkanalen [1695907]

13.25 Dolda liv [819094]

13.55 Dolda liv [159320]

14.25 Dolda liv [402075]

14.55 Motor Forum [4590487]

15.55 Filmen om Gustaf [5779075] **FILM** Amerikansk film från 2004. Världens fetaste katt på äventyr. I rollerna: Breckin Meyer, Jennifer Love Hewitt, Stephen Tobolowsky och Bill Murray. Regi: Pete Hewitt.

17.25 Rally-VM [603181]

17.55 Nigel Marvens ping-

vinsafari [4293075]
Till Antarktis.

19.00 Sjuaus nyheter [292384]

19.10 Resultatrutan [206926]

19.30 Mina damer och herrar [656988]

20.00 Jackpot [734920]

21.00 Sanningens stund [640452]

22.00 Tians nyheter [638162]

22.10 Resultatrutan [9411549]

22.20 Lotto, Joker och Keno [7376365]

22.25 Regnmannen [3514704] **FILM** Amerikanskt drama från 1988. En med 4 Oscarpris belönad film om två bröder, av vilka den ena är en hänsynslös streber och den andra en institutionaliserad autist. Regi: Barry Levinson.

0.50 Insikt [6431389]
Hjärtrånen. Amerikansk thriller om FBI-agenten Rebecca Locke som jobbar på våldshoteln i Los Angeles.

1.50 Vinstpotten late night [5413360]

3.05–6.00 Den rätta [17194747]

Nyankortsvinnare:
Lars-Erik Lindqvist
Mariehamn
Vinner en Casinolott. Vinsten skickas på posten.

debatt

Sura mjölken härstammar från Mise

■ Efter att rutten mjölk påträffats i dike vid Kantarellen framkastas beskillningar och bortförklaringar i sådan utsträckning, att mjölkens ursprung närmast framstår som ett oförklarligt fenomen. Utan att det behövs några provtagningar på vätskan kan det dock fastställas att det är Mise som bär ansvar för den utspilda mjölken.

Det bör fastslås att Ålands Renhållnings Ab fungerar som entreprenör med uppgift att se till att avfallet transporteras från punkt A till punkt B utan att det uppstår några olägenheter under transporten.

Fastighetsägaren ansvarar för hur avfallet hanteras, men det har påtalats problemen med att föräldrade livsmedel inte kan omhändertas på ett godtagbart sätt. Renhållningen har gett anvisningar om att förpackningarna bör tömmas innan de kan föras till kompostering, vilket skulle förutsätta två extra anställningar.

Utredningar visade att livsmedlen annorstädes förs till kompostering i öppnade förpackningar, vilka krossas före behandling och det färdigt komposterade materialet sållas så att plast- och glasrester kan avskiljas. På Åland finns inte motsvarande teknik, varför förpackningarna komprimeras innan de transporteras till förbränning i Uppsala. Det är lätt att inse, att när man komprimerar öppnade mjölk- och filförpackningar, utsipprar det en vätska från komprimatorn.

Bland myndigheterna utmärker sig ledande veterinär **Rauli Lehtinen** som anger att det mera är fråga om ett miljöproblem än en sanitär olägenhet. Som långvarig styrelsemedlem i Mise ansvarar veterinären för att miljöproblem inte uppstår. Skulle det därtill uppstå sanitära olägenheter för omgivningen, ankommer det på ledande veterinären att utfärda anvisningar åt sig själv i Mises styrelse om hur man skall undvika såväl sanitära

Finns syndabock. Sur mjölk har runnit ut intill Kantarellen och insändarskribeneten ställer Mise till svars. Foto: JONAS EDSVIK

olägenheter som miljöproblem vid hantering av avfall på fastigheterna.

Kommunalförbundet bör vidta följande tre åtgärder för att komma till rätta med bioavfallshanteringen:

■ Vaskandet efter matreser i avfallspåsarna bör utgå eftersom anvisningar om att det brännbara avfallet skall vara 100 procent fritt från bioavfall har påhittats lokalt. Det som gäller internationellt är att bioavfall skall separeras

Carl-Gustav Flink

Blir krisen en repris?

■ Bankkris står för dörren. Stora banker och finansieringsbolag yacklar och en del faller. Är det en repris på 90-talets början? Många kommer ihåg att skattebetalarna lånade pengar åt staten. Har staten betalt tillbaka. Nej.

Många företagare gick i konkurs med arbetslösa oskyldiga som följd. Finanstopparna i landet kunde inte hantera en kris. Kan dom nu? Då hade vi i Finlands regering en minister vid namn **Arja Alho** som såg till att storkapitalister som **Ulf Sundkvist** och **Christoffer Wegelius** fick hundratals miljoner i skulder förlättna. Säkert många andra också.

Nu har Alho förtroendet att vara kommunfullmäktigeordförande i Sjundeå i södra Finland. Otroligt att folks minne är så kort. Hon var en period borta från riksdagen, sen in igen. Dessutom anser många insatta att bankkrisen var tillverkad av bankerna. Med andra ord, 90-talets skattebetalade bankkris var totalt onödig. Historien går igen så vi får se vem aktörerna är denna gång?

Kurre i Jurmo

Ge hemvårdsstöd för syskon

■ Härligt att det diskuteras om höjning av hemvårdsstöd, men själv tror jag att integreringen i dagisverksamheten hjälper många barn som har det svårt hemma. Insynen, samt stödet från det sociala samhället kan ibland vara en viktig livlina för vissa barn, speciellt barn över 3 år.

Däremot anser jag att lagen om hemvårdsstöd för barn under 3 år är lite föräldrad. I dag får man inget hemvårdsstöd om man väljer att inte utnyttja kommunal dagvård när man är mammaledig. Kan förstå att man inte får för den lilla babyn man är hemma med under mammaledigheten men att man ej heller får för storebror som är under 3 år är absurt. Folkhälsan måste stänga parkverksamheten för att denne inte utnyttjas, medan daghemmen är fullsatta med halvtidsbarn på "lilla sidan" inom kommunala dagvården. Detta är väl huvudlöst!

Hemvårdsstöd för syskonen under 3 år om föräldrarna väljer att ha dem hemma. Detta är bättre för barnen, föräldrarna och samhället, tycker jag!

Undrande föräldrar

NYANS ROS

...till fammo Barbro och fastrarna Råni och Neta för all hjälp den här veckan! Ni är guldvärda! Många kramar Elias med familj.

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ Kanske jordbrukarna oxå använder hårgelé, tar mediciner osv! Tänk på det! **0457**

■ Nej till Lissabonfördraget! Finland kan inte fortsätta köra över oss längre! **0457**

■ Den vanligaste kvinnofällan är nog musfällan! **En som har fastnat**

■ Det är rart, vänligt ,väluppfostat att sucka. Tycker jag! **KAFFE**

■ Är Paulina på Vård singel? Hon e så j-la het! Puss på dig snygingen! **040**

■ Vet du, det finns inte så jättemånga barnlösa heltidsarbetande, så jag tror att samhället skulle gå under med enbart dom. Jag är hemma nu på hemvårdsstöd, men jag känner att det har familjen förtjänat efter alla de år vi jobbat och betalt skatt, och alla de år vi kommer att jobba och betala skatt i framtiden. Det är ledsamt att det blivit en sån smutskastning av barnfamiljer och föräldrar som valt att ägna några år av sina "arbetsliv" åt sina barn. Det är enbart löjligt att skriva att man ska skylla sej själv för att man skaffat barn. Hur har ni tänkt att samhället skulle se ut om tjugo år om ingen längre skaffade barn? Inte har jag heller läst en enda insändare eller mess där någon förälder gnällt. Men önska lite mer pengar som ersättning för att vi sköter barnen hemma kan vi gott få. Jag tycker förslaget om höjt hemvårdsstöd de första tre åren låter som en god idé. **Förälder**

■ Doris. Om du gråter pga Freds krönikor har du inte behövt gråta mycket här i livet. **0457**

■ Pinsamt Tom Wiklund : En rasistisk kiss- och bajshumoristisk vits vinner. **UE**

■ Maskinister äger och Däcksare suger. **0457**

■ Är Adam Lindberg som går på

tvåan i lusse singel? **Brunetten som tittat länge**

■ Hariett skriver bra ledare, men hennes försvar av Fred Forsell var botten. Du har rätt Doris, inte ens en seriös tidning som Husis publicerar dylikt. **Kasper**

■ Är de nån som vet var man kan köpa Ben and Jerry's-glass förutom på Kantarellen? **Nettan som bor i Lemland som är kort som är utbildad kock och sociokant som har en pojkvän som heter Mika med okänd hårfärg som har varit i Prag på cup som drack whiskey ur en kork som har jobbat på Minimarket som har en silverfärgad bil som är 24 år men snart 25 undrar**

■ Du som har fyra hundar och inte kan vara hemma med dom på dagarna för du får inget stöd för det. Det var det löjligaste jag har läst på länge. Tur att inte du har barn.D et om något skulle vara en belastning för samhället! **Lisa**

■ Säljer någon blonda hår förlängningar som man limmar, eller sätter fast med spännen? **0457**

■ Alltså, man fastnar ju bara framför Trål på Åland24. Ej för att det är så vidare bra utan för att Jessica är så grymt vacker! **040**

■ Motorsport! Geta Backrace nu på lördag 4 oktober, vägen upp till Soltuna. Publikinsläpp 10.00 och start 12.00. Mer info på www.motorportalen.net. **ACC/ÅMK**

■ Luffarna har ingen nöd i USA, lever på livets bättre sida. **Flatheads forever**

■ Det var inte Pia E, som mesade i fredagens Nyan ang äldre.

Förargligt då bara förnamn används o kan misstolkas, tänk er för när ni messar in nåt. **040**

■ Renhållningens nya ramp är ingen lyckad konstruktion. Borde ha varit bredare, så att folk med stora mängder inte proppar till genomfarten och ingen har tänkt på äldre och ovana förare som har svårt att hantera en bil på branta ramper. **040**

■ Alkoholen och unga är ett stort problem. Alla krogar höjer ålder till 25 år. Och ta bort cider mm ur affärerna. **Trött ungdom**

Engångserbjudande

Använd kupongen du fick hem med Nyankortet!

-20% på hårprodukter i samband med klippning

HÄRFÄSTET

Schwarzkopf

Erbjudandet gäller tom 31.1.2009

Nyankortet -sätter guldkant

■ Alla ni som är för dödsstraff, kan ni möjligen sätta er in i situationen att ni ska spännas fast och dö fast ni är helt oskyldiga. Det är tusentals människor som dött på detta sätt och det fortsätter länge än. **040**

■ Ja Jerker Örjans, man trodde sig läsa fel då Ehrnström kommenterar Lindéns avgång. Ännu en bra seniör-läkare i primärvården som ej orkar. Vart tog alla de andra vägen? Tips för tidningen att skriva om. **040**

■ Man kan inte hålla på att skrämma folk att börja tro med tal om världens undergång. Det är psykiskt våld, Doris. Däremot är lite tal om onani inget att haka upp sig på. Jag rekommenderar för övrigt boken "The god delusion" av Richard Dawkins. Man får nog sig en tankeställare. **0457**

■ Till 0457 om inte du har digikamera så har garanterat nån i din närhet det som kan fota åt dig! Lämna i alla fall mail så man kan maila och ev be om bilder. **0457**

■ Haha pedagogen, du vet inte vad du snackar om, sorry men... **0457**

■ Bra skrivet Glenn!! Huvudet på spiken. Men inkomstbepröva barnbidraget tycker jag det som sparas in kan öka hemvårdsstödet med! **0457**

■ Bästa Henrik Storå! Det var ju chefred. Nina Fellman som sa: "Hör ni det! Ingen har koll". Jag bara citerade. **Doris J**

■ Prosten, ekonomen, revisorn sparkades. När går Mise-Gunnar? Gå i tid-sluta dra skam över oss alla! Var fanns prosteriet? **Medlem**

■ Vore kul att få veta hur många som sett Mamma Mia på Bio Savoy. Lär ha slagit Titanic rejält. **040**

■ Till Glenn: ja, inte lär ju mina barn göra det heller då jag inte kan få några så vi får hoppas på det bästa bara. **Ofrivilligt barnlös**

■ Hmm, varför skulle Mogens patienter per automatik följa honom till Cityläkarna? Det kostar ju liksom lite mer än på ÅHS... Närmar vi oss USA oxå vad gäller sjukvård? Klyftorna ökar... **0457**

■ Alla Skärgårdsungdomar titta hit! Tisdag 7 oktober klockan 18.00 ordnar Skunk middag. På menyn står bland annat tacos (gratis). Anmälan tas emot av Matilda 0405465533 sista anmälnings dag är söndag 5 oktober. Välkomna :).

■ Undra om Rogge betalade skatt när han var på Åland och jobba? **0457**

■ Ja just det vi måste se till helheten, vilket betyder att vi inte kan sätta våra barn på dagis när dom knappt kan gå eller prata bara för att tjäna in pensionen. Mer kostsamt för samhället med otrygga barn som blir till otrygga ungdomar osv. Knappast den bästa starten på livet. Och vi som lev

så att värmevärdet i det reserande blandavfallet stiger till 3.200 kWh/ton, vilket med lätthet kan uppnås. Det är förkastligt att påföra straffavgifter på 50 euro för felsorteringar och ytterligare kan anges att Mise gör sig skyldig till arbetsrättsbrott när man uppmanar sin personal att gräva i avfallspåsarna.

■ Restauranger och storkök skall skaffa i marken ned-sänkbara bioavfallsbehållare så att bioavfallet kan hanteras hygieniskt och undantag kan ges för godtagbar hemkompostering.

■ Ålandskompostens halvfärdiga anläggning i Gunnarsby bör kompletteras med sluten krossning av livsmedelsförpackningar och den färdiga slutprodukten skall genomgå sållning så att papper, plast och glas kan avskiljas och den färdiga kompostjorden uppfyller uppställda renhetskrav.

”Samvetsgranna människor hamnar ofta i kläm och riskerar att utnyttjas för att de lätt tar på sig skuld.
GUSTAF MOLANDER, HUFVUDSTADSBLADET

ledare

Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464

Orrspel Annika Orre

Skäms på er, tidningsmän

Journaliststrejken som – kanske – närmar sig bekymrar mig inte. För det första är det sällan journalister på små lokaltidningar som tas ut i strejk, och om det skulle gå så långt så finns det inte tillräckligt många icke-fackanslutna skribenter i landskapet för att hålla två tidningar, en public service-radiokanal och en lokaltevekanal rullande. Så strejkbrytare, som har vidtalats av arbetsgivarparten redan på förhand på många ställen på fastlandet, behöver vi knappast vänta oss här.
Och för resten är det riket som har kommunalval snart – inte Åland.

Men det finns en annan sak som bekymrar mig desto mera. Det handlar om vår (tyvärr hel-finska) medlemstidning Journalistis avgående chefredaktör **Johanna Korhonen** som hamnat i trubbel med sin nya arbetsgivare, mäktiga koncernen Alma Media.
Johanna Korhonen sa upp sig från journalisttidningen för att hon utnämnts av Alma Media till chefredaktör för tidningen Lapin Kansa i Rovaniemi. Men redan innan hon hann börja fick hon sparken. Den orsak som arbetsgivaren angett är att hon varit oärlig i utnämningsprocessen.
I torsdagens Hufvudstadsbladet berättar hon om orsaken som hon ser den: Arbetsgivaren är förbaskad för att hon inte berättat att hon lever ihop med och har två barn tillsammans med en kvinna, trots att arbetsgivaren inte har ställt någon sådan fråga, och att hon inte kom ihåg att hennes partner hade lovat att ställa upp i kommunalvalet i Vanda för vänsterförbundet när hon tidigare fick frågan om någon i hennes familj var politiskt aktiv. Familjen skulle ha flyttat med till Rovaniemi.

Alma Medias kommunikationsdirektör medger indirekt i artikeln att han anser att Korhonen medvetet lät bli att berätta om sitt partnerskapsförhållande. Enligt Korhonen själv hade Alma Medias vd svarat henne att hon inte skulle ha blivit vald till chefredaktör om det hade varit känt att hon lever ihop med en kvinna. Detta förnekas av kommunikationsdirektören.
Fattas bara annat. Att så unkna värderingar fortfarande skulle finnas i tidningsvärlden är oväntat.
Nu kommer Korhonen att stämma Alma Media och kräva ersättning – ett erbjudande hon i och för sig redan fått, berättar hon. Hon erbjöds 100.000 euro av Alma Media för att självmant dra sig tillbaka från chefredaktörsposten och skylla på att familjen inte ville flytta. Hon vägrade och valde att gå ut i offentligheten.
Det var bra. Frågan blir nu om hon har bevis på det hon säger. Kanske hon har bandedat samtalen? Det ska bli intressant att följa processen.
Det ska också bli intressant att höra vd:ns och kommunikationsdirektörens förklaringar till varför de förlorade förtroendet för chefredaktören för att hon inte varit ärlig mot dem – samtidigt som de själva anklagas för att ha försökt muta henne för att få henne att ljuga om orsaken till att hon inte flyttar till Rovaniemi.
Är inte det dubbelmoral så vet jag inte vad som är det – förutsatt att det är sant förstås.

Dags för veckans Lissabonledare

Centrum. Grand Place i ett höstligt Bryssel bildar kärna i det EU, som vill reformera sitt arbetssätt. Finland har sällt sig till skaran, vilket har utlöst besvikelse hos centern på Åland. Men oväntat kan Finlands beslut inte ha kommit.
Foto: HARRIET TUOMINEN

Nu har Finland brustit i respekt mot Åland.
Det säger landskapets till rangen högsta företrädare, lagtingets talman. Och lagtingets talman kan inte gärna uttala sig på landskapets vägnar utan att veta att det finns ett brett stöd för åsikten.

Det som hände var att Finland i veckan ratificerade Lissabonavtalet.
Det skedde utan att Ålands lagting har tagit ställning till samma avtal. Alltså borde Finland ha avvaktat, anser lagtingets talman och centerns tidigare ordförande **Roger Nordlund**.
Visst, det hade varit väldigt trevligt om Finland hade väntat, men nu fanns det inte riktigt tid.
Finland är med i ett samarbete och det samarbetet har ett viktigt möte om knappt två veckor. Finland vill visa att man är med och stöder det samarbetet.

Det som förvånar litet smått är att reaktionen kommer nu. Det här har vi vetat i flera månader.
Riksdagen godkände för sin del Lissabonavtalet i mitten av juni. Presidenten godkände det för ett par veckor sedan och vädjade då till Åland att också säga ja. Nu har pappret nått Rom och ratificeringen är därmed officiellt slutförd. Då kommer reaktionen.
Varför inte säga att presidenten har brustit i respekt för Åland? För om hon inte hade skrivit under så hade pappret inte fortsatt till Rom.
Men det kan man inte säga för det skulle inte vara sant. Presidenten har tvärtom visat stor förståelse i många sammanhang. Så det

blir ett litet allmänt ”Finland”, där Åland de facto fortfarande ingår som en del.
Men handen på hjärtat, hade våra åländska politiker, den del av dem som nu säger sig vara besvikna, på fullt allvar trots att utgången skulle bli någon annan? Efter riksdagens beslut i juni? Eller ens före riksdagens beslut, men efter grundlagsutskottets åsikt att Finland kan ratificera utan ett åländskt ”ja”?
Eller är detta nu ett spel för hemmapubliken, ett spel som inte ens har ett val i faggorna.
Finland har tydligt gjort klart att det ligger i landets intresse att Lissabonfördraget godkänns i någon form. Finland har varit på den linjen från första början. Avtalet innebär att EU-organisationen blir effektivare, vilket möjligen kan minska på den byråkrati som kritikerna så gärna för fram.
Men Lissabonfördraget skulle också permanenta fördraget om de grundläggande rättigheterna, ett papper som har kommit till under stark åländsk medverkan. På Åland verkar man inte bry sig mycket om den bagatellen, men för andra är den nog så viktig.
Finland liksom de flesta andra EU-länderna vill alltså att fördraget genomförs. För att det skall lyckas måste Irland fås att gå med på det. Alltså gör de andra medlemsländerna

vad de kan för att påverka Irland. Det är fullt lagligt och på inget sätt fult heller politiskt sett. Bland annat ratificerar de fördraget.
Den åländska inställningen till Lissabonfördraget andas mest ointresse. Intresset från åländsk sida gäller vad man kan förhandla sig till av ökat inflytande innan man skriver på. Varför skulle den finländska regeringen låta sig hindras i något man vill uppnå av någon som i vilket fall som helst inte kan påverka utgången? Och dessutom är ointresserad av den?
Kalla det respektlöshet. Men risken finns att man på den andra sidan skulle uppfatta det som ren dumhet att vänta in Åland i den här frågan.
Visst kan man spänna bågen, men det kräver en viss känslighet. Om pilen inte hamnar mitt i prick så behöver det inte vara måltav-lans fel.

Harriet Tuominen

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland
Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag och lördag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2007: 7.285 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonsavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tnf (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds
tnf (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör:
Kiki Alberius-Forsman
tnf (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tnf (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Johan Larsson
tnf (018) 528 462
sport@nyan.ax
ANNONS-AVDELNINGEN
Delice Lindegren
tnf (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tnf (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tnf (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax
TRYCKERI Consa Print Ab, Mariehamn, ISSN 0359-1414
PRENUMERATIONSPRISER
1.7.2008
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 100 €
kvartal 51 €

STOPTIDER FÖR ANNONSER									
Publiceringsdag	Efter text & mindre annonser		Annonser större än 600 mm		Färgannonser				
Månd	fre	kl 12	tor	kl 14	tor	kl 14			
Tisd	mån	kl 12	fre	kl 14	fre	kl 14			
Onsd	tis	kl 12	må	kl 14	må	kl 14			
Torsd	ons	kl 12	tis	kl 14	tis	kl 14			
Fred	tor	kl 12	ons	kl 14	ons	kl 14			
Lörd	tor	kl 14	tor	kl 12	tor	kl 12			

Torget: onsdagar kl 12.00.
Tel. 0600-9-1219. 5,05 € +Isa
Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäteriverket. © lantmäteriverket, tillstånd nr 364.

**VÄLJ EMALJ- ELLER
ZIRCONBERLOCK**

**Ålands cancerförening
stöder kampanjen.**

Pågår hela oktober 2008.

Hasses
UR & GULD
Tel 16 366 i Sittköf